

Anvendelse av forebyggende strategier hos Politiet

En kvantitativ samtaleanalyse av avhør med andrespråklige mistenkte

GABRIELA W. KACZMAREK

VEILEDER
Jan Svennevig

Universitetet i Agder, 2024
Fakultet for Humaniora og Pedagogikk
Institutt for Nordisk og Mediefag

Master

Sammendrag

I denne oppgaven blir det utført en kvantitativ samtaleanalyse av politiavhør med andrespråklige mistenkte. Denne studien viser til og bekrefter tidligere forskning i det at oppdeling, reformulering og oppdeling er de tre mest brukte forebyggende strategiene under avhør med både andrespråklige og morsmålsbrukere mistenkte. I sammenligning av avhør med andrespråklige og morsmålsbrukere ble det vist lite forskjeller i den relative frekvensen og distribusjonen av forebyggende strategier brukt under tre påtaleinstruksrettigheter. Det er likevel forskjeller i de mindre brukte forebyggende strategier som forklaring og forståelsessjekk, der det viser seg at det flere av dem i avhør med morsmålsbrukere. Studien utfører en analyse der hver forebyggende strategi blir kodet ved hjelp av et utviklet kodebok. Kodeboken tallfester forebyggende strategier, og viser til frekvensen og distribusjonen av dem under formidling av hver rettighet fra påtaleinstruksen under avhør.

Abstract

This thesis performs a quantitative conversation analysis of police interviews with second-language suspects. This study points to, and confirms previous research, in that decomposition, reformulation, and simplification are the three most used preemptive strategies during interrogation with both second-language and native-language suspects. In a comparison of interviews with second language and native language users, little difference was shown in the relative frequency and distribution of preventive strategies used under three prosecutorial instruction rights. Nevertheless, there are differences in the less used preventive strategies such as explanation and comprehension check, where it turns out that there are more of them present in interviews with native speakers. The study carries out an analysis in which each preventive strategy is taken from a developed codebook for this thesis. The codebook enables a count of the preemptive strategies. Thanks to it, it's possible to see the frequency and distribution of preventive strategies during communication of each right from the prosecution instructions during questioning.

Forord

Min interesse for andrespråklige stammer fra å selv være en innvandrere i Norge. Jeg flyttet til Norge med foreldrene mine da jeg var ganske ung, og fungerte som en tolk for dem så fort jeg lærte meg mine første ord på norsk. Dermed har jeg vært gjennom flere institusjonelle samtaler, og ofte skjønnte jeg ikke de vanskelige ordene som ble sagt. I årene har jeg lært meg mer av dette språket, og disse samtalene ble derfor lettere å forstå. Nettopp på grunn av dette, har jeg fra tidlig av utviklet et ønske om å skrive og analysere tema som handler om andrespråklighet. Det at jeg fikk lov til å bruke materiale fra et tidligere prosjekt om andrespråklighet i avhør, gjorde at jeg fikk mulighet til å gjøre nettopp det.

Med det ønsker jeg å takke min veileder Jan Svennevig, og min bonusveileder Søren Sandager Sørensen for å ha støttet og rettet oppgaven under skrivingen med innsiktsfulle kommentarer og tilbakemeldinger. Jeg setter også stor pris på deres tålmodighet til meg.

Jeg ønsker også å takke Daniel som har korrekturlest alt, og har holdt meg motivert hele veien under skrivingen.

16.05.2024, Kristiansand, Gabriela W. Kaczmarek

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	6
1.1 Bakgrunn.....	7
1.1.1 Avhør.....	7
1.1.2 Institusjonelle samtaler.....	9
1.2 Problemstilling.....	10
1.2.1 Kort presentasjon av metode.....	10
1.3 Tidligere forskning og oppgavens bidrag til feltet.....	11
1.4 Begrepsbruk.....	12
1.5 Oppgavens oppbygning.....	13
2.0 Teori.....	14
2.1 Etablering av Forståelse.....	14
2.1.1 Samtaleanalyse.....	14
2.1.2 Intersubjektivitet.....	16
2.1.3 Samhandling og Koordinering av Samtaler.....	17
2.1.4 Meningsskaping i en samtale.....	19
2.1.5 Reparasjon.....	21
2.1.6 Selv-initiert reparasjon.....	22
2.1.7 Andre-initiert reparasjon.....	23
2.2 Forebyggende strategier.....	25
2.2.1 Reformulering.....	25
2.2.2 Forenkling.....	27
2.2.3 Forklaring.....	27
2.2.4 Oppdeling.....	29
2.2.5 Forståelsessjekk.....	30
3.0 Metode.....	32
3.1 Datamaterialet.....	32
3.1.1 Prosjektet.....	33
3.1.2 Avgrensning.....	33
3.1.3 Valg av Metoden.....	35
3.1.4 Pålitelighet og Gyldighet.....	38
3.2 Koding og Fremgangsmåte.....	40
3.2.1 Kodeboken.....	40
3.2.2 Fremgangsmåte.....	46
4.0 Analyse.....	51
4.1 Oversikt over resultatene.....	51
4.2 Reformulering i avhør.....	56

4.2 Forenkling i avhør.....	59
4.4 Forklaring i avhør.....	63
4.3 Oppdeling i avhør.....	65
4.5 Forstålessjekk i avhør.....	67
5.0 Oppsummering og drøfting.....	73
6.0 Avslutning.....	81
7.0 Kilder.....	83
8.0 Transkripsjonssymboler.....	90
9.0 Transkripsjoner.....	91

1.0 Innledning

‘*Tverrfaglighet*’, ‘*forsvarer*’, eller ‘*plikt*’ er kanskje ikke de ordene man bruker i hverdagen. Disse ordene er som oftest brukt i en spesifikk kontekst i en gitt situasjon, om det er en legekonsultasjon, møte med NAV-rådgiver, eller et avhør hos politiet. Hver enkelte yrkesgruppe eier sitt stammespråk. Det institusjonelle stammespråket er ikke alltid lett å forstå om en ikke har vært bort i disse begrepene før. Spørsmålet er hva som skjer når andrespråklige møter på det språket? Det kan bli vanskelig å forstå hva som blir sagt, samt at det kan bli vanskelig for morsmålsbrukere å formidle nødvendig informasjon til andrespråklige. Det norske samfunnet er preget av voksende mangfold grunnet blant annet, innvandring og flyktninger (Steinkellner et al., 2023) (Statistisk sentralbyrå, 2023). Det er mer enn 800 000 innvandrere og nesten 300 000 flyktninger som bor i Norge i dag (Statistisk sentralbyrå, 2023). Dette utgjør 16% av det norske samfunnet i dag (Statistisk sentralbyrå, 2023). Det er klart at dette kommer til å prege samfunnet på alle nivåer, spesielt det offentlige. Språket er det første og kanskje den største utfordringen for flyktninger og innvandrere. Språkbarrierene preger ofte hverdagen til andrespråklige, spesielt i møte med offentlige organer i et samfunn.

Andrespråklige på lik linje med nordmenn, havner i situasjoner der de kommer i kontakt med institusjoner, hvor språket som ofte brukes, er noe annerledes enn det som er sett på som ‘*hverdagsspråk*’. For mange som har et annet morsmål, kan dette skape utfordringer med å forstå den informasjonen som kommer inn i en institusjonell samtale. Alle har like rettigheter under avhør i Norge. Politiet har plikter som skal tilfredsstilles og informasjon som må forklares. Politiet skal informere om de ulike rettighetene en har under avhør, alt ettersom om en er vitne, mistenkt, eller sakkyndig (Det høyre påtalemyndighet, 2016, 4.1 Avhørtes status og politiets informasjonsplikt, s.4). Under avhør skal etterforskere sikre at rettighetene er forstått av den avhørte, på et språkform som den mistenkte forstår (Bjerknes og Fahsing, 2018, s.216 og s.30). Avhør kan benyttes som bevis i en eventuell rettssak, og hvis den mistenkte ikke blir kjent med sine rettigheter kan avhøret som et bevis bli ugyldiggjort. For å sikre at den mistenkte etterforskere kan benytte seg av en rekke virkemidler, som enkelt gjør forståelsen eller forebygger problemer i samtalen. Denne oppgaven ønsker å undersøke

nettopp hvilke forebyggende språklige strategier som er brukt for å skape forståelse, og forebygge problemer i samtalen for de andrespråklige mistenkte.

1.1 Bakgrunn

Dette kapittelet skal tydeliggjøre hvilken informasjon som er relevant for å diskutere problemstillingen. Det skal gi innblikk i avhør og de institusjonelle samtalene som masteroppgaven tar utgangspunkt i.

1.1.1 Avhør

Politiavhøret utgjør en straffesaks mest sentrale bevis, og måten politiet utfører avhør på er avgjørende for rettssikkerheten, rettsprosessen, og publikums opplevelse av denne (Bruusgaard, et al., 2013, s.7). Norske politiavhør følger internasjonale forpliktelser om å forholde seg til at reglene er tilpasset til dagens samfunnssyn, kunnskapsnivå, etikk og domstolshåndtering (Bruusgaard, et al., 2013, s.7). Det finnes en rekke regler om avhør i straffeprosessloven, påtaleinstruksen, og retningslinjer fra Riksadvokaten (Bruusgaard, et al., 2013, s.7). Avhør i Norge tar i bruk K.R.E.A.T.I.V metoden for å utføre avhør. Hvert punkt i metoden følger politibetjentene gjennom hvilke steg og hvordan de skal gjøre dem i et avhør. Rachlew (et al., 2020) som skapte K.R.E.A.T.I.V beskriver dens punkter som følger; K står for kommunikasjon. Det handler om at når politibetjentene skal innhente informasjon, må kommunikasjonen være god, og punktet setter den mellommenneskelige kommunikasjonen i sentrum. R betyr rettssikkerhet, og handler om at politibetjenten som profesjonelle i samtaler skal etterstrebe objektivitet ved å undersøke tvil og eliminere vilkårlige prosesser. E er etikk og empati, metoden har en etisk overbygning, ærlighet, redelighet, og forutsigbarhet som er styrende i avhør. Intervjuet skal ikke ansees som kun et middel, men også som et mål i seg selv. A representerer aktiv bevisstgjøring, praksisen anerkjenner at gjeldende tenkning og praksis kanskje må utvikles, eventuelt endres, og metoden skal øke bevisstheten rundt dette. T er tillit gjennom åpenhet, som er en forutsetning

for en god profesjonell samtale. I symboliserer informasjon, det er fordi selve formålet med intervjuet og samtalen er å innhente relevant og pålitelig informasjon. Målet til et avhør skal ikke være en bekreftelse på antakelser, men å innhente informasjon som kan hjelpe til med å løse saken. Sist men ikke minst står V for vitenskapelig forankring, dette er hva som skiller K.R.E.A.T.I.V metodikken fra tidligere utnyttet metodikker i politiet. Tidligere brukte metodikker hadde en tilnærming basert på erfaring og magefølelse og ble erstattet med en kunnskapsbasert og beviselig måte å jobbe på (Rachlew, et al., 2020, s.19-20). Formålet med avhør som beskrevet i *artikkel 35* er å innhente nøyaktig og pålitelig informasjon for å komme frem til sannheten om forholdene etterforskningen gjelder, ikke å innhente en tilståelse fra en som i etterforskerens øyne allerede antas skyldig (Bruusgaard, et al, 2013, s.21).

Påtaleinstruksen §8 formidler blant annet at politiet kan ta avhør av mistenkte og vitner, men kan ikke pålegge noen å forklare seg. Mistenkte skal gjøres kjent med hva saken gjelder og den mistenkte skal få anledning til en sammenhengende og uavbrutt forklaring om det saken gjelder (Bruusgaard, et al., 2013, s.21). Politiavhør har en forhåndsbestemt form i hvordan det skal foregå i form av regler og normer, men det er ingen pålagt måte å si rettighetene på, som The Caution i England eller Miranda Rights i USA. Den mistenkte har rett til å bli kjent med sine rettighetene på et språk de forstår (Påtaleinstruksen,1985, § 2-8 og § 8-1). Avhør i Norge er utført i form av intervjuer, hvor etterforskeren må planlegge og forberede samtalen på forhånd. Så etableres det kontakt med den som er mistenkt i avhørsrommet. Deretter møtes alle med empati, og informasjonen om formål og prosess blir gitt til de som deltar i avhøret. Videre i intervjuene legges det til rette for en fri forklaring og stimulere den. Deretter er det rom for sondering hvor eventuelle oppfølgingsspørsmål blir stilt ved behov. Så avsluttes intervjuet på en informativ måte, hvor den intervjuede skal opprettholde forutsigbarhet og tillit. Etter avsluttet avhør, reflekterer etterforskeren over intervjuet og den innhentede informasjonen i avhøret. (Rachlew, et al., 2021, s.21).

1.1.2 Institusjonelle samtaler

Samtaler innenfor institusjoner har ofte spesifikke preg, avhengig av formålet samtalen eier. Et trekk som er sentralt ved profesjonelle samtaler, er at fremgangsmåten ivaretar integriteten til den som blir intervjuet (Rachlew, et al., 2020, s.41). Rachlew, Løken, og Bergestuen (2020) viser til begrepet profesjonelle samtaler, som betegner de samtalene der en profesjonell aktør har som mål å innhente informasjon (Rachlew, et al., 2020, s.9). Intervjuer som avhør, vil være en profesjonell samtale, samtidig som en institusjonell samtale. Begrepene kan brukes om hverandre, men i denne oppgaven kommer å bruke begrepet institusjonell samtale. Å beskrive begrepet institusjonelle samtaler under én definisjon er nesten umulig grunnet et stort spekter av institusjoner og typer samtaler en kan ha. Dermed er målet å gi en god beskrivelse for hva institusjonelle samtaler er gjennom etablert teori. Heritage og Clayman (2010, s.32) viser til at institusjoner blir til gjennom samtaler, det betyr at institusjoner blir til gjennom gjentatte og meningsfulle handlinger. Det vil si at sosiale institusjoner oppstår ved at mennesker gjentatte ganger deltar i sosiale samtaler med hverandre og utfører sosiale handlinger på et metodisk vis (Heritage og Clayman, 2010, s.20). For at handlingene skal bli produsert og forstått må de bli ansett på en spesifikk måte i en kontekst, basert på sosiale regler. Om mennesker ikke har tilgang til disse sosiale reglene, klarer vi ikke å produsere eller forstå sosiale handlinger (Heritage og Clayman, 2010, s.20). Institusjonelle samtaler er ikke bundet av fysiske eller symbolske settinger, og kan dermed foregå hvor som helst og når som helst, på lik linje med hverdagssamtaler. Hverdagssamtaler og institusjonelle samtaler skiller seg fra hverandre med begrensninger, normer, og formål som preger samtalen. Institusjonelle samtaler er avgrenset i hvordan samtalen kan se ut, og hva som er innenfor å snakke om i en gitt situasjonskontekst. Det er disse normene som stopper legene fra å fortelle om egne sykdommer til pasienter, eller stille spørsmål til personen som intervjuer oss. Det er også lurt å utpeke at 'hverdagssamtaler' kan oppstå innenfor institusjoner, men da finnes det ingen institusjonell formål med samtalen (Heritage og Clayman, 2010, s.34-35).

1.2 Problemstilling

Problemstillingen som denne oppgaven skal se på handler om en institusjonell samtale i møte med andrespråklige (L2), og analysere hvilke forebyggende språklige strategier etterforskere bruker mest for å sikre forståelse hos avhørte. Analysen skal se etter hvilke forebyggende strategier forekommer og hvor ofte de forekommer under formidling av rettigheter til L2 mistenkte, og om vi kan se noen forskjeller eller likheter i språkbruken når etterforskere snakker med L1 mistenkte. Slik lyder problemstillingen:

Hvilke forebyggende strategier er mest brukt under avhørssamtaler med andrespråklige for å gjøre de kjent med rettighetene?

Sammen med hjelpespørsmålet:

Hvilket likheter eller forskjeller finnes det i avhørssamtaler med morsmålsbrukere når politiet gjør dem kjent med sine rettigheter, i forhold til andrespråklige?

Det er viktig å merke seg at hovedproblemstillingen handler om forebyggende strategier i møte med L2 mistenkte. Men det å se etter likheter og forskjeller mellom avhør med L1 og L2 mistenkte, er ment som en forsterkning av resultatene som kommer frem i oppgaven. Det er for å se om de forebyggende strategiene som blir funnet ved avhør med L2 mistenkte faktisk er brukt av den grunn at de ikke eier norsk som morsmål, og dermed er det nødvendig for politibetjentene å tilpasse språket sitt. En sammenligning med L1 mistenkte sine avhør vil bidra til en bekreftelse eller avkreftelse dette. Oppgaven er ment som en utvikling av et kvantitativt studie basert på funn i studien til Svennevig, Diepeveen, og Urbanik (2024).

1.2.1 Kort presentasjon av metode

Studien skal analyseres gjennom en kvantitativ samtaleanalyse, også forkortet SA. Det vil si at oppgaven utfører formell koding, med SA teori som grunnlag. Kvantitative metoder og samtaleanalyse er ikke kun mulig men forsvarlig å utføre grunnet at disse metodene ser på empiriske data og analyserer dem ved hjelp av et sett med regler. Oppgaven går gjennom

reelle avhør med andrespråklige for å avdekke hvilke forebyggende strategier som er brukt mest av etterforskere, for å lette forståelse for de mistenkte. Studien begrenser seg til kun formidling av rettigheter, for en mer grundig og håndterbar forskning. Samtidig ser studien også på noen avhør med morsmålsbrukere for å kunne se etter likheter og forskjeller i bruk av forebyggende strategier for å lette forståelse.

1.3 Tidligere forskning og oppgavens bidrag til feltet

Tidligere forskning på forebyggende strategier i avhør med L2 mistenkte har blitt utført av Svennevig, Urbanik, og Diepeveen (2024). Studien ser på hvordan politiet sikrer at andrespråklige forstår deres rettigheter under et avhør. Deres artikkel ser på hvordan politiet forebygger forståelsesproblemer ved å formulere rettighetene, og hvordan de sjekker mistenktes forståelse av rettighetene (Svennevig, et al., 2024). Artikkelen peker ut flere strategier tatt i bruk av politiet i formidling av rettigheter, slik at de er mer forståelige for mistenkte. Strategiene funnet av Svennevig, Urbanik, og Diepeveen er følgende; 1) *Oppdeling* av informasjon i flere porsjoner, som gir mistenkte rom å bekrefte at de forstår. 2) *Forenkling* av ordene. Utveksling av typisk tekniske termer er forenklet til mer hverdagslige ord som er enklere å forstå. 3) *Forklaring* av begreper som kan være vanskelige å forstå for mistenkte. 4) *Reformulering* av utsagn med enklere ord i stedet, men også reformulering i form av tilknytning av utsagn til situasjonen som befinner seg der og da. Artikkelen tar også opp at det ikke er alle etterforskere som tilpasser språket, men heller bruker utsagn om rettigheter som de er skrevet ned i protokollen, og uten å sjekke med mistenkte at de har forstått. Videre, i relevant tidligere forskning går Svennevig (2023) sin studie *Self-Reformulation as a Preemptive Practice in Talk Addressed to L2 Users* ned i dybden om reformulering av ytringer i avhør av etterforskere når de snakker med mistenkte som har norsk som andrespråk. I følge Svennevig ble de fleste reformuleringer brukt for å lette ordlyden og forståelse, med noen tilfeller ble reformulering brukt ved de tekniske begrepene som viser en holdning om å lære det norske språket til mistenkte. Studien til Svennevig (2023) viser til at politibetjentene benyttet seg av reformuleringer som en strategi for å forebygge misforståelser. Svennevig, Gerwing, Jensen, og Allison (2019), utførte en

kvantitativ undersøkelse om forebyggende språklige strategier i en stimulert av forskerne institusjonell samtale. Deres studie ser på forebyggende strategier brukt av morsmålstalende (L1) i samtale med andrespråklige (L2). Artikkelen deres undersøkte et simulert nødandrop der en operator (L1) ga instruks til en innringer (L2) om hvordan de skal sette en 'pasient' i stabil sideleie (Svennevig, et al., 2019). Funnene som studien kom med, lignet på ovennevnte studien til Svennevig, Urbanik og Diepeveen (2024). Strategier som ble tatt i bruk i studien var *oppdeling*, *reformulering*, *forenkling*, og *'venstre-dislokering'*. Studien viser også til at 'operatører' (L1) brukte flere strategier samtidig, og det oppsto færre problemer og misforståelser (Svenning, et al., 2019, s.223). Mye av tidligere forskning om forebyggende språklige strategier i møte med andrespråklige ble forsket på av Jan Svennevig. Han har skrevet flere artikler om hvordan morsmålsbrukere driver å letter forståelse for andrespråklige blant annet gjennom reformulering (Svennevig, 2013) og oppdeling (Svennevig, 2018), samt flere andre. Dermed kommer denne oppgaven til å støtte seg på en del av denne tidligere forskningen til Svennevig.

Denne studiens bidrag til feltet skal være kvantitativ studie av norske avhør med L2 mistenkte. Studien er basert på samme materialet som Svennevig, Diepeveen, og Urbanik (2024) og deres studie skal fungere som et grunnleggende og støttende materiale for denne kvantitative analysen, som skal tallfeste og utføre en formell koding ut fra en kvalitativ samtaleanalyse. En kvantitativ analyse vil forsterke det samtaleanalytiske studien ved å sette empirien i studien i en formell koding som skal løfte kunnskapen om norske avhør med andrespråklige på en pålitelig og gyldig måte. Den kommer også til å undersøke distribusjonen av de ulike strategiene, både for de ulike rettighetene, og for de ulike typene avhørte personer (L1/L2).

1.4 Begrepsbruk

SA har sitt opphav i et fagfelt utviklet på engelsk, og derfor kan det i noen tilfeller være utfordrende å finne et tilsvarende norsk begrep. Oppgaven vil i hovedsak forsøke å bruke de norske begrepene etter beste evne, men der det ikke lar seg gjøre, skal oppgaven bruke de nærmeste nordiske begrepene i samspill med de engelske.

1.5 Oppgavens oppbygning

Denne oppgaven skal først presentere teorien som skal danne et teoretisk grunnlag for oppgaven. Kapitlet søker å forklare hvordan forståelse blir etablert og gi innsikt i hvordan mennesker samhandler å føre en samtale. Deretter går teorikapitlet nærmere på forebyggende strategiene som skal anvendes under analysen. Videre presenteres metodekapitlet hvor datamaterialet og avgrensningen presenteres samt med valg av metode, og dens reliabilitet og validitet drøftes. Sist innen metodekapitlet presenteres kodeboken og fremgangsmåten for hvordan den ble utviklet. Analysen går gjennom resultatene fra kodingen, og hvordan hver forebyggende strategi forekommer inn i avhør. Oppsummering og Drøfting kapitlet svarer på problemstillingen og reflekterer rundt funn og hva de kan bety for avhør med andrespråklige mistenkte. Til slutt avrundes oppgaven med en avslutning.

2.0 Teori

Gjennom teorikapittelet presenteres det relevant og nødvendig grunnlag for analysedelen i oppgaven. Teorien presenterer relevant teori innen samtaleanalyse og etablering av forståelse som skal legge til et teoretisk grunnlag for oppgaven.

Teorikapittelet er delt inn i to underkapitler: **etablering av forståelse**, der begrepet for samtaleanalyse og grunnleggende teori for hvordan etablering av forståelse i en samtale foregår blir presentert, og **språklige strategier for forebygging**, der forebyggende strategier for å sikre forståelse blir presentert.

2.1 Etablering av Forståelse

Gjennom sosiale interaksjoner etablerer vi en forståelse av verden, og personer vi snakker med. Samtale er en sosial interaksjon som er av spesiell interesse i denne oppgaven, og som vi skal se nærmere på hvordan en etablerer og koordinerer en forståelse gjennom en samtale.

2.1.1 Samtaleanalyse

Samtaleanalyse (SA) studerer den språklige interaksjonen i samtaler, om de er private eller offentlige, samt de hverdagslige og de institusjonelle (Moberg og Ekström, 2021, s.73). SA er en etnometodologisk metode som ser på hvordan mennesker skaper sosial orden og utfører sosiale handlinger gjennom interaksjon (Skovholt et al., 2021, s.15). Dette peker mot at SA eier et sosialkonstruktivistisk perspektiv. Det kommer av at SA i utgangspunktet ikke er en språkvitenskapelig disiplin, men en sosiologisk metode (Nielsen og Nielsen, 2013, s.111). De sosiologiske røttene stammer fra en rekke av teorier som den funksjonalistiske, den marxistiske, og den interaksjonistiske tradisjonen. I den kronologiske rekkefølgen, som viser til en økende interesse og prioritering av forskning på menneskelig interaksjon (Nielsen og Nielsen, 2013, s16). Erving Goffman og Harold Garfinkel har dannet grunnarbeid for en samtaleanalytisk revolusjon (Heritage og Clayman, 2010, s.8). Goffman etablerte at alt av

sosiale interaksjoner er en form for sosial organisasjon, siden enhver sosial interaksjon har en viss orden og moral som følges på lik linje med andre mer etablerte institusjoner som familier, klasserom osv, Goffman kaller disse for den interaksjonelle ordenen (*the interactional order*) (Goffman, 1982). Interaksjonell orden er sammensatt av retten og forpliktelsen i den sosiale interaksjonen som er koblet til ens ansikt. Med “*ansikt*” mener Goffman ens positive sosiale verdi, eller det sosiale selvbildet en har krav på. Gjennom å samhandle i en sosial verden, søker man å opprettholde egen integritet samtidig som man søker å vise hensyn og respekt for andre. Det å beskytte eget ansikt krever et samarbeid med de vi driver en sosial interaksjon med, og mennesker bruker spesifikke prosedyrer for å unngå å tape ansiktet (*ungåelsesprosedyrer*), eller for å rette opp ansikt (*korrigeringsprosedyrer*) (Skovholt, et al, 2021, s.17). Videre argumenterer Goffman for at rekkefølgen en interaksjon forekommer i har en sosial betydning, som de fleste institusjonene i samfunnet bygges opp på (Heritage og Clayman, 2010, s.8-9).

Garfinkel viste til en annen side ved sosiale interaksjoner, og det er Garfinkel som har navngitt etnometodologien, altså med andre ord '*folkets egne metoder*'. Etnometodologien beskriver menneskelig samhandling som en felles orientering mot et sett av felles regler og normer (Skovholt, et al., 2021, s.18). Garfinkel (1967) viste til at sosiale interaksjoner og sosiale institusjoner er mulig, grunnet at mennesker utarbeider sammen et felles vett eller en felles forståelse av situasjonen og handler basert på den (Heritage og Clayman, 2010, s.9-11). Dermed argumenterer Garfinkel at medlemmer av et samfunn selv skaper og vedlikeholder normer gjennom samhandling (Skovholt, et al., 2021, s.18). Den etnometodologiske metoden på lik linje som samtaleanalyse, eier et innenfra perspektiv på materialet. SA forsøker å ta samme perspektivet til samtaledeltakerene og identifiserer dens egne forståelser og normer framfor å forklare de sosiale praksisene (Skovholt, et al., 2021, s.18-19). Det er gjennom sosiale interaksjoner at vi skaper relasjoner, kulturer, identitet, og sosiale strukturer (Goodwin og Heritage 1990), og det er gjennom sosiale interaksjoner at institusjoner blir til, og er opprettholdt i hverdagen (Heritage og Clayman, 2010, s.7). Med andre ord, forståelsen av virkeligheten konstrueres gjennom sosiale interaksjoner. Samtaler er preget av normer og moralske systemer i samfunnet. Det er gjennom samtaler vi lærer hvordan vi skal oppføre oss eller svare på og lede en sosial interaksjon i de ulike kontekstene (Moberg og Ekström, 2021,

s.75). SA tar utgangspunktet i at alle samtaler har en struktur som er preget av regler for hvordan en samtale skal foregå i enhver situasjon (Moberg og Ekström, 2021, s.76). Disse strukturene og reglene preger, blant annet, hvem sin tur det er til å snakke, og når neste taler kan ta ordet. SA ble utviklet av Harvey Sacks i samarbeid med Emanuel Schegloff og Gail Jefferson (Heritage og Clayman, 2010, s.12). Goodwin og Heritage beskriver SA sine formål som at "*It seeks to describe the underlying social organization-conceived as an institutionalized substratum of interactional rules, procedures, and conventions-through which orderly and intelligible social interaction is made possible*" (Goodwin og Heritage, 1990, s.283). Samtaler er møter mellom mennesker på tvers av kjønn, klasse og opprinnelse, misforståelser kan fort oppstå gjennom et tonefall, feil pause eller rett og slett vanskelige ord, spesielt om lytterne er andrespråklige (Moberg og Ekström, 2021, s.75). For å kunne skape en ryddig og forståelig interaksjon må samtaledeltakerne samhandle for å skape en felles mening.

2.1.2 Intersubjektivitet

"*Turns at talk are the building blocks of intersubjectivity*" dette skriver Heritage og Clayman (2010, s.15) om hvordan intersubjektivitet blir opprettet gjennom turer i en samtale, gjennom å produsere en ny handling viser samtaledeltakeren til forståelse av den forrige handlingen (Heritage og Clayman, 2010, s.15). Kontekst er et grunnleggende preg hvis en samtale skal fortsette, for at enhver tur sees i lyset til den forrige, siden det er den gjeldende konteksten for neste tur (Nielsen og Nielsen, 2013, s.53). Intersubjektivitet handler om å eie et felles perspektiv på verden (Svennevig, 2022, s.196). Alle mennesker tolker verden på sin egen subjektive måte, ettersom alle mennesker har ulike erfaringer og kunnskap, og ut ifra dette, tolker et hvert menneske verden de befinner seg i. Dette stammer fra hermeneutikken som mener at alle har en form for forståelseshorisont som er i stadig endring, og hvor forståelse stadig er etablert (Svennevig, 2022, s.196, og Sletnes 2021). Clark (1996) bruker begrepet *common ground*, på norsk oversatt som '*et felles forståelsesgrunnlag*', som også baserer seg på oppfattelsen at alle har et felles forståelsesgrunnlag. Ettersom de er en del av samme kulturen, snakker samme språk, at man er en del av et land med samme reglene, på lik linje at man er enig om at himmelen er blå og gresset er grønn. Dette er eksempler som danner det

samme grunnlaget for å skape mening og forståelse i samtaler. Dermed, personer som ofte er i en felles sammenheng, om det er skole, jobb, eller at to personer er gode venner, får de et større felles forståelsesgrunnlag for å forstå hverandres mening, enn om de skulle være fremmede. Det som blir tatt som et felles forståelsesgrunnlag er alt typer av signaler, lyder, eller erfaringer som man har opplevd sammen, eller det som er tilgjengelig ved et samspill som, kroppsspråk, ansiktsuttrykk, og det som skjer i nærheten - ut ifra dette antar man et felles forståelsesgrunnlag (Clark, 1996, s.12). Når man samspiller i en samtale antar man at en kommer ut ifra et felles forståelsesgrunnlag, og enhver aktivitet tar plass ut fra dette felles forståelsesgrunnlaget. Når språket blir brukt til å uttrykke seg, legges det til et koordineringsnivå, nemlig avsenderens mening og mottakerens forståelse av uttrykket (Clark, 1996, s.12). Når A uttrykker noe, tar B i mot alt av felles forståelsesgrunnlag som er tilstede. B ser på ansiktsuttrykket, situasjonen, og deres felles erfaringer for å kunne tolke uttrykket til A. Ved at A uttrykker seg forventer A at B forstår intensjonen med uttrykket og dermed deres mening. For å lykkes i å skape en felles mening må intensjonen være forstått og A må få B til å koordinere hva A mener og hva B forstår at A mener, i en samhandling (*joint action*) i en samtale (Clark, 1996, s.12). I SA kan intersubjektivitet ansees i form av forståelsen av referenten i samtalen. Gjennom samtalen vil begge samtaler søke etter en felles forståelse om hva som refereres til, i ulike situasjoner er dét viktigere enn selve flyten eller progressiviteten i samtalen (Heritage, 2007). En grunn til å prioritere intersubjektivitet over progressivitet kan være forsøk på å unngå misforståelser, og ved å prioritere progressiviteten forsøker man få samtalen til å flyte.

2.1.3 Samhandling og Koordinering av Samtaler

En samtale er en sosial interaksjonshandling som krever to eller flere personer. Clark (1996) bruker begrepet 'joint actions' handler om hvordan mennesker samhandler eller koordinerer med hverandre for å utføre en handling (Clark, 1996, s.59). Mennesker kan samhandle i ulike situasjoner, handle mat på butikken og betale i kassa, spille en duett, eller fullføre en legeundersøkelse der den ene er lege og den andre er pasient. Alle disse krever at mennesker koordinerer med hverandre i et samspill om å fullføre en felles handling.

En samhandling kan ikke oppstå uten at en forståelse for samspillet mellom innholdet er tilstede, altså det deltakerne ønsker å samhandle om, og prosessen, altså de fysiske og mentale kravene som må bli utløst for å kunne oppfylle intensjonen (Clark, 1996, s.59). Samhandling er sett på som en kontinuerlig felles prosess som utvikler seg utover med tiden, som krever at handlinger stadig utføres (Clark, 1996, s.82). I en samtale der den ene tar turen for å snakke etter den andre, kan den ansees som et kontinuerlig sett av felles handlinger. Clark (1996) skiller mellom *joint actions* og *joint act*. Forskjellen står i tidsperspektivet, *joint act* vil være en engangshandling som foregår mellom deltakerne, som for eksempel hilse på hverandre, mens *joint actions* er de kontinuerlige handlingene som kan også være sett på som et sett av flere *joint acts* (Clark, 1996, s.82). Når en samhandling koordineres, f.eks. to personer avtaler å møtes på en kafé i morgen, eier deltakerne av samhandlingen en *felles forventning* og en *felles tro* på at den andre møter opp, det blir til et *felles forståelsesgrunnlag* der at begge deltakerne møtes på en kafé i morgen. Begge samtaledeltakerne deler forventningen om at de har en felles forståelse at den andre møter opp på kafeen (Clark, 1996, s.66).

For en vellykket samhandling, må samtalepartnere koordinere og samhandle sine handlinger på to ulike nivåer, de må 1. etablere felles oppmerksomhet, 2. å identifisere språklige signaler, 3. skape gjensidig forståelse, og til slutt 4. etablere enighet, aksept. Når de nivåene er etablert, kan deltakerne handle med forhold til deres forståelse av ytringene (Clark, 1996, s.152 og Svennevig, 2022, s.104-106). '*Å samtale sammen*' er en aktiv handling som krever at alle parter aktivt bidrar til handlingen. Deltakerne må skape en gjensidig oppmerksomhet, som er det mest grunnleggende nivået i koordinasjonen av en handling. Man signaliserer for å opprette oppmerksomhet, at en ønsker å starte et samhandling. Når man kommer bort til en butikkmedarbeider og etablerer blikkontakt eller smiler, kan det signalisere om et ønske om å sette i gang en samtale (Svennevig, 2022, s.105). Det er ikke alltid sikkert at invitasjonen blir godkjent av den andre, dette kan den andre parten signalisere ved å unngå blikkontakt eller ignorere verbale signaler.

Det andre nivået som går ut på uttrykkssiden, det vil si å identifisere språklige signaler og etablere talerens mening ut ifra disse. Det er ordene man velger å uttrykke seg med er ikke kun det man vil si, men også intensjonen bak selve uttrykket (Svennevig, 2022, s.105).

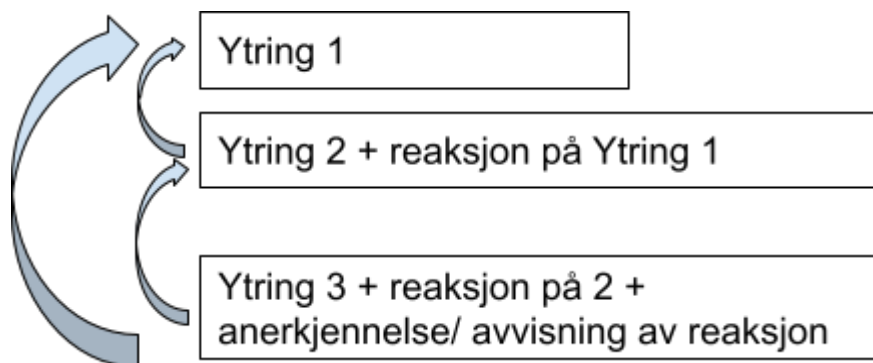
Svennevig (2022, s.105-106) peker på at ordene taleren velger å uttrykke seg med, er tilpasset til enhver mottaker, ettersom hvilke forutsetninger de har for å forstå ulike ord og uttrykk i den konteksten som gjelder. Når taleren forteller en historie, kan samtaledeltakeren signalisere at de følger med, og taleren identifiserer disse signalene og intensjonen bak dem som en oppmuntring til å fortsette med historien. En måte å hevde at man følger med, er ved å gi tilbakemeldingssignaler som 'ja' eller 'mhm' osv. Slike signaler regnes som en svak bekreftelse på forståelse, en sterkere bekreftelse ville vært å demonstrere at man har forstått ved å legge til ekstra informasjon eller utføre en kollaborativ fullføring, som betyr at man fullfører setningen til samtalepartneren for å vise forståelse av ytringen (Svennevig, 2022, s.107). Gjennom å vise forståelse etableres det tredje nivå av koordineringen i samtalen. Samtidig ved å etablere en felles forståelse gjennom en *kollaborativ fullføring* er det også mulig for samtalepartnere å bygge fellesskap ved å dele erfaringer og vurderinger (Svennevig, 2022, s.108).

Det siste nivået handler om aksept og i hvilken grad en handling blir akseptert. Clark (1996, s.150) bruker begrepet *joint project*, altså et *kommunikativt prosjekt* (Svennevig, 2022, s.108). Et kommunikativt prosjekt handler om å oppnå et ønske ved å sende en forespørsel, som å invitere noen til å sette seg ned. Den andre personen godkjenner forespørselen ved å sette seg ned (Clark, 1996, s.150). Når et kommunikativt prosjekt er fremstilt, er det forventet at den blir tatt opp (Clark, 1966, s.150). Det er selvfølgelig også en mulighet å avvise forespørselen, ved å ignorere den eller ved å takke nei. De fire trinnene for koordinering i samtale er grunnleggende for hvordan et samspill skapes gjennom handlinger. Under beskrives hvordan en prosess for meningsstaking i en samtale er, som er bygd på disse fire nivåene.

2.1.4 Meningsstaking i en samtale

Samtaleanalyse ser på den språklige interaksjonen i en sekvensiell kontekst, det betyr at den språklige handlingen er sett på i forhold til den forrige og etterfølgende ytringen (Svennevig, 2022, s.103). Gjennom en samtale bidrar alle aktivt til en felles forståelse, og prøver å tilpasse sine uttrykk for den andre. Både for å beskytte eget ansikt i en sosial handling, og for å sikre at ytringen er forstått på den riktige måten. Svennevig (2022, s.110) presenterer en

forhandlingssyklus for meningskaping. Som viser hvordan en prosess for felles forståelse skjer i en samtale. Syklusen har 3 steg som følges gjennom hele samtalen.

Figur 1 En rekreasjon av forhandlingssyklus for meningskaping i samtale (Svennevig, 2022, s.110)

Ytring 1 er presentert av taler A, så reagerer taler B på ytring 1 og kommer med ny informasjon til samtalen i form av Ytring 2. I tredje posisjonen i modellen reagerer A på den nye informasjonen i Ytring 2, og kan bekrefte eller avvise reaksjonen gjennom Ytring 3. I praksis er samtaledeltakerne ofte engasjert i alle tre stegene, å komme med ny informasjon, gi respons på tidligere ytring, og markere akseptabilitet av den andres tolkning (Svennevig, 2022, 109)

Svennevig (2022) bruker eksemplet med 'Anna' og 'Bernt' for å bevise hvordan en forhandlingssyklus for meningskaping i samtale fungerer.

Anna: Her har du et feiebrett.

Bernt: Jada, ikke mas!

Anna: (1) Jo, nå er jeg lei av at du ikke rydder på rommet ditt!

(2) Jeg mente bare å hjelpe deg.

Figur 2: Eksempel fra Språklig Samhandling - Innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse (Svennevig, 2022, s.109).

Her ser vi at Anna har to muligheter (1) og (2), i (1) kan Anna godta at hennes første ytring er mottatt som en anmodning, eller velge (2) og hevde at ytringen var tolket feil av Bernt, og ikke ment som en anmodning (Svennevig, 2022, s.109).

Denne prosessen gjentar seg stadig gjennom en samtale, slik at hver samtalepartner er aktivt engasjert i å tolke en ytring og tilføre ny informasjon til en samtale, samt med å avvise eller godta den andres tolkning av ytringen (Svennevig, 2022, s.110). Ved å bekrefte eller avvise en tolkning av et ytring, skaper deltakerne en felles forståelse for den tilsiktede meningen. Det er nødvendig at den skapte felles forståelsen er lik på begge sider, den kan være fjern eller nær intensjonen som var ment, men som Svennevig (2022, s.109) utpeker, det som teller er hva taleren godtar å bli tillagt intensjonen. I noen tilfeller er det mulighet for den første talende å avvise den originale intensjonen, eller godta en fortolkning av intensjonen (Svennevig, 2022, 109-110). Som i eksemplet fra Anna og Bernt, kan Anna avvise intensjonen om anmodningen fra Bernt til å rydde på rommet ved å bruke utsagn (2), og godta intensjonen om å hjelpe.

2.1.5 Reparasjon

De aller fleste har hatt øyeblikk der man blir misforstått, brukt feil ord, uttalt ordet feil eller rett og slett ikke fant ordene de riktige ordene. I bakgrunnen av dette måtte enten gjenta seg selv eller si ting på en annen måte for å gjøre seg forstått. I SA kalles dette en reparasjon, og settes ofte i gang gjennom forhandlingssyklusen, når man tolker og reagerer på den forrige ytringen. I samtaler kan reparasjon forekomme i;

1. Første tur, der den talende selv identifiserer problemet og forebygger det i en pågående ytring, i SA kalles det for en selv-initiert reparasjon.
2. I neste tur, da er det lytteren som initierer en reparasjon, gjennom at neste taler kan spørre rett ut 'hva' eller gjengi problem elementet. Dette kalles for et 'next turn repair initiator' (NTRI), det nærmeste nordiske begrepet man kommer er kanskje dansk som lyder 'næsteturreperaturinitiator' (Nielsen og Nielsen, 2013, s.81).

3. I den etterfølgende turen til første talende, det vil si i tredje tur, etter hvert som man oppdager at neste taler har misforstått, ønsker man å rette opp i problemet med en etterfølgende reparasjon. Dette kalles for et *tredjeposisjon reparasjon* (Nielsen og Nielsen, 2013, s.81-82). Reparasjon kan deles opp i to steg, identifisering av problemet, og initiering av reparasjon (Svennevig, 2022, s.112). Det er flere måter en reparasjon kan bli konstruert på, ettersom hvem som initierer reparasjonen og hvem som fullfører den. Det er fire grunnleggende typer av reparasjoner (i Skovholt, 2021, s.66)

1. Selv-initiert selv-reparasjon er når taler A selv produserer problemet og A selv initierer en reparasjon og utløser en reparasjonsløsning.

2. Selv-initiert andre-reparasjon, det er når taler A produserer problemet og initierer reparasjonen, men det er samtaledeltakeren B som kommer med en reparasjonsløsning.

3. Andre-initiert selv-reparasjon, da er det samtale deltaker B som initierer reparasjon, etter en problematisk tur fra taleren A, og det er taler A som kommer med en reparasjonsløsning.

4. Andre-initiert andre-reparasjon, er når samtale deltaker B både initierer en reparasjon og kommer med en løsning på den problematiske turen og formidler den til første taleren.

2.1.6 Selv-initiert reparasjon

Schegloff, Jefferson, og Sacks (1977) påpeker at selv-initiert reparasjon er foretrukket over annen-reparasjon, basert på at organiseringen av samtalen gir flere muligheter for selv-initiert reparasjon, og at de kommer først (Schegloff, et al, 1977, s.377-381). Schegloff viser til tre plasser hvor selv-initiert reparasjon forekommer, de to første er allerede nevnt ovenfor. I tillegg til disse to nevner Schegloff (et al, 1977, s.366) reparasjon i turovergangen.

A: Jeg hadde rå fisk til middag (.) sushi, mener jeg.

Figur 3

Dette kan merkes ved at neste taler ikke tar neste tur umiddelbart, eller ikke rekker å ta neste

tur, og første taler tar sjansen til å utføre en selv-initiert reparasjon. Noen merkbare signaler på at en reparasjon i første tur settes i gang, er nølende lyder, lydforlengelse, pauser i overgangen til neste tur, stamming, og selvavbrytelser (Nielsen og Nielsen, 2013, s.82-83). Alle disse, ikke-verbale signalene, viser til en mulig initiering av reparasjon som følger rett etter (Schegloff, et al 1977, s.367). Alle reparasjonssignaler, utenom selvavbrytelser, viser til at en reparasjon av noe som ikke enda har blitt ytret, en såkalt '*fremtidsrettet*' (oversatt fra Dansk) reparasjonsinndeler, ofte forekommer i form av ordsøk (Nielsen og Nielsen, 2013, s.83). Selvavbrytelser er en reparasjonsinndeler som reparerer bakover, fordi den initierer en reparasjon av noe som allerede er uttrykt (Nielsen og Nielsen, 2013, s.83). Dette kan gjenkjennes etter et '*åh*' eller lignende midt i samtalen, som enten avbryter den nåværende samtalen for så å lede tilbake til et tema som ble nevnt før, eller vise et ønske om å starte en ny tur og kanskje bruke forlengelsen av den avbrytende lyden til å vinne tid til å tenke (Nielsen og Nielsen, 2013, s.83).

2.1.7 Andre-initiert reparasjon

En reparasjon er et verktøy for å oppnå en bedre forståelse for begge parter, for det er det endelige utfallet i samtalen som teller, og alle deltakerne samspiller om å oppnå en kommunikativ suksess. Reparasjon i samtaler er brukt for å gjenopprette felles forståelse og for å gjenopprette den avbrutte progressiviteten i samtalen (Skovholt, 2021, s.64). Det er ikke sikkert at den andre taleren har forstått hva den første mener, og dermed bruker sin tur for å uttrykke dette. Ifølge Schegloff, Jefferson, og Sacks (1977), kan andre-initierte reparasjoner forekomme på flere måter. Det kan være gjennom å bruke et NTRI ved at samtale deltakeren spør rett ut '*hva*' eller '*huh*' / '*hæ*', samt med andre typer spørsmål som '*hvem*', '*hvor*', og '*når*', men dette betyr ikke at noen av disse nødvendigvis er en forespørsel på en reparasjon, men heller en indikasjon på det (Schegloff, et al., 1977, s.367). Andre måter å indikere en reparasjon forespørsel på fra andre er å gjenta problemdelen med et spørsmål om hva som er uklart i turen,

A: Jeg spiste rå fisk til middag i går

B: Spiste hva?

A: Rå fisk, sushi

B: Å ja

Figur 4

eller en delvis gjentakelse av forrige tur som den andre taleren har et problem med å forstå (Schegloff, et al., 1977, s.367).

A: Jeg spiste rå fisk til middag i går

B: Rå fisk?

A: Ja, spiste sushi

B: Å ja

Figur 5

Ifølge Schegloff, et al., (1977) er den siste måten ‘du mente Y?’ tegn på en mulig forståelse av forrige tur. Dette er brukt av andre talere som en rettelse av problemet i turen til den første, og avklart når den første taleren avkrefter eller bekrefter rettelsen.

A: Jeg spiste rå fisk til middag i går

B: Mener du sushi?

A: Ja, mente sushi

Figur 6

Schegloff, Jefferson, og Sacks (1977) påpeker i sin artikkel at selv-initierte reparasjoner befinner seg oftest i samme tur som kilden til problemet, og de fleste reparasjoner i samme tur er suksessfulle, samt med disse reparasjonene som foregår i turovergangen, og tredjeposisjonsturer (Schegloff, et al., 1977, s.369). Schegloff, et al., (1977, s.369) fant også ut at de fleste andre-initerte reparasjoner tok flere turer for å løse problemet og ofte fikk over tre turer i samtalen for å adressere problemet og løse den.

2.2 Forebyggende strategier

Dette kapitlet skal presentere de relevante forebyggende strategiene som skal undersøkes i analysen, basert på funnene til Svennevig, Urbanik, og Diepeveen (2024). Disse strategiene er reformulering, forenkling, forklaring, og oppdeling samt med forståelsessjekk. Kapitlet starter med en kort forklaring på hva forebyggende strategier er.

‘Å forebygge er ofte bedre enn å reparere’ er et godkjent prinsipp når det gjelder helse, men dette gjelder også i samtaler. Svennevig (et al., 2019) beskriver forebyggende strategier som *‘.. as any conversational practice that reduces the progressivity of the talk in the service of explaining or contextualizing a part of the utterance-in-progress, or otherwise making it more salient or accessible’* (Svennevig, et al, s.207). Dette bygger på at samtale deltakerne tilpasser språket for å opprettholde progressivitet i samtalen. Å forebygge problemer er en måte å beskytte ansikt på, samtidig som at taleren viser til en bevissthet på at samtale deltakerne kan ha problemer med å forstå innholdet. I møte med andrespråklige, er morsmålsbrukere bevisste på at det kan oppstå problemer i samtaler, forebygging av problemer kan være en strategi for å skape en felles forståelse.

2.2.1 Reformulering

Reformulering er en type for selv-initiert reparasjon, hvor taleren i samme turkonstruksjonshet eller i samme konstruksjonsdel kommer med en ny versjon av ytringen, som er enklere eller tilpasset til konteksten samtalen befinner seg i (Svennevig, et al., 2019, s.213). Altså det utløses en selv-initiert selv-reparasjon i turen. Kitzinger (et al., 2013) bruker reformuleringsbegrepet i en reparasjonshandling. Det vil si at en reformulering er brukt når det er et problem med den originale turen. Det kan være ulike grunner til, om man sier noe utydelig og må gjenta seg igjen, eller om den man snakker til ikke kjenner til tema, personen, eller hva som blir referert til. Da vil man gjerne reformulere seg slik at lytteren kan forstå hva som menes. (Kitzinger, et al., 2013, s.45). Kitzinger (et al., 2013) skriver om reformuleringer når det gjelder referanse av sted. I deres artikkel kommer det frem flere situasjoner hvor reformulering ble brukt i en sosial interaksjon for å sikre en felles

forståelse av stedet. Kitzinger har funnet flere grunner til at en reformulering ble brukt, disse var blant annet; reformulering grunnet feil uttale og reformulering for *'task at hand'*. Med andre ord, reformulering for å gjøre formuleringen bedre tilpasset den kommunikative oppgaven (Kitzinger, et al., 2013, s.45-49). I en artikkel skriver Svennevig (2013) om reformulering av spørsmål med kandidatsvar i en institusjonell samtale. Reformulering av spørsmålene er ofte flere formuleringer etter hverandre, og forekommer for å skape en forståelse av det originale spørsmålet eller for å gi en bedre kontekst for hvilket svar som er ønskelig. (Svennevig, 2013). På lignende måte har Skovholt (2021, s.87-88 og 93) skrevet om at lærerne reformulerer svarene til elevene, ved å tolke eller repetere ytringene for å oppsummere kjernen i samtalen. Det viser til at reformulering som samtaleanalytisk praksis kan være formet ulikt og ha ulike funksjoner i de institusjonelle samtalene ettersom hva som er formålet med den institusjonsspesifikke aktiviteten (Skovholt, 2021, s.93).

Begrepene reformulering og formulering er brukt forskjellig i ulike studier (Svennevig, 2023, s.251) og i noen tilfeller kanskje brukt litt om hverandre. Schegloff (1972) bruker begrepet *'formulering'* som en del av samtalen hvor en refererer til en handling, et objekt, eller personer på en måte slik at alle forstår hva eller hvem det gjelder (Depperman, 2011, s.118), mens Heritage og Watson (1979) merker at formuleringer er i sin bruksform og design tilpasset etter mottakeren (Heritage og Watson, 1979, Depperman, 2011, 117). I sin studie skiller Svennevig (2023) mellom selv-reformulering og andre-reformulering. Der han bruker andre-reformuleringsbegrepet som en praksis av den reflekterende kjernen av samtalen, eller en oppsummering av hva som ble sagt. Mens selv-reformulering blir brukt når den talende bruker et *'second saying'*, med dette menes at noen bruker nye ord for å uttrykke samme budskap (Svennevig, 2024, s.251). Denne skillen kommer også til å bli brukt i denne oppgaven, og dermed vil reformuleringsbegrepet refereres slik som en annen måte å ytre seg på. Dette kan være gjennom å bruke enklere ord og begreper eller ved å knytte konteksten av samtalen til ytringen (Svennevig, Urbanik og Diepeveen, 2024, s.332). Svennevig (2023) beskriver begrepet reformulering som et *'.. practices of self-initiated repair in which a speaker replaces one referring expression with another while referring to the same referent'* (Svennevig, 2023, s.251). Reformulering er altså en selv-initiert selv-reparasjon hvor taleren prøver å sikre forståelse ved å uttrykke samme ytring på en annen måte med håp om at den er

lettere å forstå for mottakerne. Det er viktig å merke seg at reformuleringer kan forekomme i lengre konstruksjoner, men også i enkeltord, slik at det kan ligne på en forenkling. Likevel skiller begrepene seg fra hverandre med at en reformulering forekommer etter at den originale formuleringen ble brukt, istedenfor å forenkle fra begynnelsen av (Svennevig, Urbanik, og Diepeveen 2024, s.332).

2.2.2 Forenkling

I studien utført av Svennevig, Urbanik, og Diepeveen (2024) brukes begrepet '*simplification*', den beste norske oversettelsen er forenkling. Cambridge Dictionary beskriver "*simplification*" som '*the process of making something less complicated and therefore easier to do or understand, or the thing that results from this process*'. I en samtale vil forenkling ha lignende mål, å lette forståelse for samtale deltakeren ved å bruke mer kjente og enkle ord. Begrepet er brukt i analysen av avhør med L2 mistenkte der politibetjenter erstatter eller unngår de institusjonelle begrepene, og istedenfor bruker hverdagslige ord eller uttrykk som de mener er lettere å forstå for vedkommende (Svennevig, et al., 2024, s.330-331). Forenkling finner sted i den første formuleringen, der taleren anvender terminologi fra hverdagsspråket istedenfor tekniske termer. I en institusjonell samtale og avhør, er det ofte forhåndsbestemt hva som skal sies av institusjonens representant, og dermed vil også forekomme som en utelukkning av vanskelige og presiserte deler av setningen som ikke bidrar til større forståelse for samtale deltakeren.

2.2.3 Forklaring

I Svennevig, Urbanik, og Diepeveen (2024, s.331) trekkes det frem noen tilfeller, hvor begrepene og uttrykk kan være vanskelige å forstå for L2 brukere, forklart. Et eksempel de gir (*figur 7*) er fra et avhør er fra samme datamaterialet som denne studien kommer til å bruke, men grunnet avgrensningen av denne studien kommer dette eksemplet ikke å være med i analysen (se kapittel **3.1.2 Avgrensning**).

01 PI: =det blir tatt lydopptak, (.) og det er
02 straffbart å avgi en bevisst falsk forklaring, (0.3)
03 i den hensikt å pådra en annen siktelse
04 for straffbar handling (.) **det betyr å legge skylda**
05 **på noen som ikke har [gjort] noe gærnt da**
06 S: [Ja:,]

Figur 7 fra Svennevig, Urbanik og Diepeveen, 2024, s.331, Extract 5

Gjennom eksemplet ser Svennevig, Urbanik, og Diepeveen (2024) at etterforskerne markerer at uttrykket er potensielt problematisk og dermed legger til en forklaring av begrepene, ved å bruke mer hverdagslige ord og enkel aktiv syntaks (Svennevig, et al., 2024 s.331). Forenkling skiller seg fra reformulering ettersom at den ikke kommer frem som en reparasjon i turen, eller av forrige tur, men som en type aktiv tilleggsinformasjon for å skape forståelse for en teknisk term. Den er ikke merket med noen av reparasjonsindikatorer, og derfor er det viktig å tydelig å skille mellom disse to. Når man gir en forklaring på ulike tekniske begreper, er det ikke ment som en omformulering, men heller som et forsøk på å gi samtalepartneren en dypere forståelse av hva de tekniske termene betyr. Det kan bli utfordrende å skille mellom en forklaring og en reformulering, dermed bør man peke mot det som er spesifikt for en forklaring. Forklaring brukes når en teknisk term introduseres slik som eksemplet viser til, og den forekommer i samme tur som den tekniske termen. Det er også en tydelig innledning av en forklaring der taleren markerer at her kommer det mer informasjon. I en forklaring brukes det også et tydeligere og enklere språk, med en mer grunnleggende ordstilling. Gjerne vil man også beskrive termen ved å legge til tilleggsinformasjon, istedenfor å si det samme på en annen måte.

2.2.4 Oppdeling

Tidligere forskning, som Clark (1996), assosierer oppdeling med behov for å forenkle kompleks informasjon, grunnet begrenset korttidsminne. Svennevig (2015) viser til at den også brukes i tilfeller der taleren bruker oppdeling som en forebyggingsstrategi, for å forebygge forståelsesproblemer (Svennevig, 2015, s.207). Han viser til at oppdeling kan brukes som en forebyggende språklig strategi for å lette forståelse som ikke er reparasjonsbasert. Det vil si at den som taler har en viss forståelse for at et potensielt forståelsesproblem kan oppstå, og ønsker å unngå dem ved å bryte ned utsagn i flere porsjoner (Svennevig, 2015., Svennevig, et al., 2024, s.329-330). Svennevig (2018) viser til at de som er L1 brukere i møte med L2 brukere, kan bruke oppdeling av komplekse turer, som informering, forklaringer, eller instrueringer, til flere sammenhenge porsjoner og presentere de én om gangen (Svennevig, 2018, s.398). Hver porsjon etterfølges av en pause som gir rom for at lytteren kan ta ordet, hvis noe er uklart. Den som er talende må tilpasse størrelsen av hver porsjon til hver samtalepartner, ettersom hvor stor deres forståelse er og hvor god flyt det er i samtalen. Om flyten går bedre kan en forsøke seg på større porsjoner, men dersom flyten og forståelsen er merkbart dårlig, er det mulighet for å bruke ett ord om gangen i visse tilfeller (Clark, 1996, s.235-236). Oppdeling varierer med funksjonalitet, ofte bruker man oppdeling når man skal formidle viktig informasjon, som for eksempel adresser og telefonnummer, eller beskrivelser og oppskrifter på noe, ett steg om gangen. Det skaper plass slik at andre kan bekrefte, for å fortsette eller gjenta det de har hørt, og skaper mulighet for en reparasjon om nødvendig. Oppdeling kan også brukes i hverdagslige samtaler hvor en taler skal bruke et utvidet utsagn uten å bli avbrutt (Clark, 1996, s.237-238). Bidragene til samtalepartneren mellom porsjonene, fungerer som et bidrag for kontinuitet, som oppmuntrer dem som taler til å fortsette, og på den måten bekrefter at de er *'med'* (Clark, 1996, s.238). Slike oppmuntringer kan være svar som *'ja'* eller *'uh huh'* og lignende. Clark (1996, s.238) merker at i en oppdelingssekvens er det den talende som har størst makt, for at det er de som tilpasser størrelsen til hver porsjon, og selv velger å invitere samtale deltakeren til å gi en respons. Når taleren skaper rom for respons, og lytteren samarbeider ved å gi minimale signaler tilbake, som verbale fortsettelsessignaler som *'mhm'* og nikking, samarbeider de om å legge til rette for en lengre tur (Svennevig, 2015, s.207). Svennevig (2015) viser til at

oppdeling er en forebyggende strategi i samtaler med L2 brukere. Han merker at oppdeling kan forekomme etter at noe først blir sagt i en kompakt og integrert form, som skaper problemer for andrespråklige, da vil taleren typisk omformulere ytringen sin ved å dele den opp i mindre porsjoner for å skape forståelse (Svennevig, 2015, s.203). Kjentegnet til oppdeling som skal sikre forståelse er at det er stigende intonasjon og en etterfølgende pause etter hver enkel del av en kompleks tur, der taleren søker blikkontakt med adressaten og dermed inviterer til respons. I tillegg til stigende intonasjon er det gester som enten holdes fast i en frosset positur eller fortsetter gjennom pausen som indikerer en lengre tur (Svennevig, 2015, s.207).

2.2.5 Forståelsessjekk

Under kapittel **2.1.4 Meningsskaping i en samtale**, i det tredje koordineringsnivået *etablering av gjensidig forståelse*, møter man på en praksis i samtaler der taleren leter etter en bekreftelse fra samtale deltakerne om de har forstått, gjennom et '*forstår du?*' eller kanskje en pause i turen. Disse signalene kalles for *forståelsessjekk*. Ofte er det taleren som inviterer til bekreftelse eller avvising på at ytringen er forstått (Svennevig, 2022, s.107). Etter en forståelsessjekk har taleren mulighet å bekrefte eller avvise tolkningen som ble mottatt av samtale deltakerne. En kollaborativ fullføring som har vært nevnt tidligere er også en slik bekreftelse for forståelse. Forståelsessjekk er en del av de språklige strategiene i å sikre forståelse av rettigheter for L2 brukere som Svennevig, Urbanik, og Diepeveen (2024) tar med i sin artikkel. I studien kommer det frem at det er eksplisitte forståelsessjekker som forekommer i form av ja/nei spørsmål, som ikke garanterer et felles forståelsesgrunnlag, eller hva den vedkommende har forstått (Svennevig, Urbanik og Diepeveen, 2024, s.333). Det er også et eksempel på kollaborativ fullføring som kan indikere en større forståelse, et annet eksempel viser at mistenkte viser forståelse ved at de demonstrerer hva de har forstått (Svennevig, Urbanik og Diepeveen, 2024, s.335-337). Å utføre en forståelsessjekk regnes som en forebyggende strategi i samtaler som skaper muligheter for å rette opp i problemer om de har oppstått underveis. Disse forekommer ofte under komplekse turer som kan inneholde vanskelige begreper eller språk å forstå, eller at turen har kompleks informasjon

som trenger tid for å forstås. Det og andre mulige problemer kan kreve et forståelsessjekk for å bekrefte at man fortsatt er på et felles forståelsesgrunnlag.

3.0 Metode

Metodekapittelet går gjennom prosjektets metode og datamaterialet som ble brukt for å utføre oppgaven. Kapitlet vil først beskrive og avgrense datamaterialet. Deretter beskriver kapitlet den kvantitative tilnærmingen for SA, og viser til hvilke styrker og ulemper en slik metodetriangulering medfører. Videre skal oppgaven reflektere over metodens pålitelighet og gyldighet i prosjektet. Til slutt kommer kodebok og fremgangsmåten som går gjennom kodeinstruksen og hvordan den ble utviklet.

3.1 Datamaterialet

Datamaterialet består av lydopptak fra 2016-2020 av 71 autentiske politiavhør med mistenkte eller siktet, fra Oslo Politidistrikt. Statusen på de avhørte er i det minste mistenkt, derfor vil dette begrepet bli brukt videre. 56 av disse avhørene er med andrespråklige, og 15 av disse er avhør med morsmålsbrukere. Lydopptakene er tatt av politibetjentene som utførte avhørene, noen av opptakene har medfølgende video. For en rettferdig behandling tar studien kun i bruk lydopptakene. Oppgaven skal bruke materialet i en transkribert form, og har som formål å sikre at personvern opprettholdes. Lydopptakene gir en viss begrensning i hvor nøyaktige transkripsjoner kan være, en samtale foregår ikke kun verbalt, men også gjennom ikke-verbale signaler. Hvilket er ikke en del av det innsamlede materialet ettersom oppgaven ikke har tilgang til dette gjennom lydopptak. Gjennom analysen skal oppgaven bare se på den delen hvor rettighetene blir formidlet, siden det er denne avhandlingens spesielle interesse. Grunnet personvernregler som omfatter datamaterialet kan denne oppgaven kun vise til transkripsjoner av avhør i analysen, men kodingen skal foregå ved å se på lydopptak sammen med transkripsjonen. Det aller meste av datamaterialet er transkribert, noe er grovt, mens annet er godt transkriberte. Likevel, for denne oppgaven er det nødvendig med en nøyaktig transkribering for å vise til noen eksempler underveis. Dermed må det bli utført noe transkripsjonsarbeid underveis, transkripsjonssymboler som blir tatt i bruk blir forklart under kapittel **8.0 Transkripsjonssignaler**. Datamaterialet som blir brukt i denne avhandlingen er en del av et prosjekt som har samlet inn autentiske politiavhør. Materialet består hovedsakelig

av avhør med andrespråklige, men det finnes noen avhør med morsmålsbrukere, som har norsk som sitt morsmål. Problemstillingen som avhandlingen skal svare på er fokusert på andrespråklige og hvilke forebyggende språklige strategier som brukes i formidling av rettighetene den vedkommende har krav på. Oppgaven ser også på de få avhørene der norsk er morsmål for å se etter likheter og forskjeller som kan være vesentlige for analysedelen.

3.1.1 Prosjektet

Denne oppgaven er et bidrag til et pågående prosjekt som omhandler politiavhør med L2 mistenkte. Den baserer seg på den kvalitative studien utført av Svennevig, Urbanik, og Diepeveen (2024). Tema som avhandlingen omtaler er godt studert tidligere med kvalitativ tilnærming, denne avhandlingen vil bidra med en kvantitativ undersøkelse i dette feltet. Prosjektet heter *Communicating Rights in Police Investigative Interviews*, ved Universitet i Oslo ved Senteret for flerspråklighet, ledet av Jan Svennevig og Aneta Pavlenko (Universitetet i Oslo, 2023). Prosjektet baserer seg på de grunnleggende menneskerettigheter om uskyldspresumsjonen, som ble videreutviklet på den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter der uskyldspresumsjonen skal inkludere retten til å bli informert om anklagene på et språk som vedkommende forstår (Urbanik og Pavlenko, 2021). Innsamling av dataene er godkjent av NSD og Oslo Politidistrikt, og er innenfor retningslinjene fra Riksadvokaten, Personvernombudet på UiO, og De Nasjonale Forskningsetiske Komitéene. Som forfatteren av denne avhandlingen fikk godkjennelse av riksadvokaten etter en underskrevet taushetsplikt til å bruke datamaterialet til denne avhandlingen. Tilgangen til materialet ble sikret gjennom en sikker server for forskningsdata hos Tjenester for Sensitive Data (TSD) ved UiO. Alt av materialet som brukes i oppgaven skal anonymiseres for å opprettholde personvern til både de mistenkte og politibetjentene som er med på lydopptakene.

3.1.2 Avgrensning

Avgrensningen av oppgaven er å fokusere på den delen av avhør der påtaleinstruksrettighetene til mistenkte blir formidlet, og oppgaven skal ikke ta med fri

forklaringen grunnet at det er kun en oppfordring, og har blitt forsket på av Hanssen Gwen (2022) i hennes avhandling, med det samme materiale denne avhandlingen bruker. I tillegg til fri forklaring, tar oppgaven ikke med tilståelsesrabatt (Straffeloven, 2005, Kap.14, §78f) og skal kun fokusere på de tre rettighetene som skal opplyses ved avhør, vedtatt av påtaleinstruksen §8-1(1985). Tilståelsesrabatt er et særegent norsk lov, den ikke regnes som en rettighet under norske avhør, og ikke alltid er formidlet til vedkommende.

Det er kun rettighetene mistenkte *skal* gjøres kjent med som blir forsket på i analysen. Opplysningene som de skal gjøres kjent med er (1) *hva saken gjelder og med eventuell siktelse*, (2) *at mistenkte har ingen plikt for å forklare seg* (3) *at mistenkte har rett til å la seg bistå av forsvarer etter eget valg på ethvert trinn av saken, herunder ved politiets avhør av ham* (Påtaleinstruksen, 1985, §8-1.). I Norge er det ingen standardiserte uttrykk for hvordan rettighetene skal formidles, som Miranda-loven i USA, eller The Caution i Storbritannia og Australia. Det vil føre til at politiet har en fri tilgang til å bruke språket på en slik måte de tenker er hensiktsmessig, så lenge rettighetene blir erkjent hos vedkommende. I påtaleinstruksen står det at de *'skal gjøres kjent med rettighetene'*, dette gir rom for tolkning av hvordan skal det gjøres kjent med disse rettighetene. Formuleringen av denne påtaleinstruksen §8-1 (1985) uttrykker at etterforskere har ingen pålagt måte i hvordan de formidler rettighetene, dermed står de fritt til å velge språket de bruker når de formidler. Etterforskerne kan også velge hvilken rekkefølge som passer dem best, samt flette inn annen informasjon som er vesentlig for avhøret. Dette kan komplisere det å skille rettighetene som oppgaven ser på, fra andre deler av samtalen som ikke er relevante. Derfor skal analysen kun se på de turene til etterforskere hvor hver av rettighetene er aktivt formidlet, med eventuelt forklaringen av rettighetene. Det kan også være at den samme rettigheten er delt i to, og gitt under to forskjellige punkter i samtalen. For eksempel at saken er formidlet i begynnelsen av avhøret og statusen til den avhørte er formidlet i midten av avhøret. Da vil avgrensingen se på begge delene av samme rettighet, og analysere dem som om de er en og samme del i samtalen. Kodingen skal se på enhver rettighet i sin respektive del og skal dermed skille disse fra hverandre. Om alle tre rettighetene kommer i rett rekkefølge, skal de ikke ansees som en helhetlig sammenhengende, kompleks tur, men heller som tre deler innenfor en kompleks tur.

3.1.3 Valg av Metoden

Oppgaven tar en kvantitativt tilnærming til samtaleanalysemetoden. SA er den fremtredende metoden for systematisk studie av sosial interaksjon. For å beskrive og forstå den underliggende strukturen i oppbygning og organisering av sosial interaksjon (Stivers, 2015, s1). Å blande SA med en kvantitativ metode har sine utfordringer, men som Stivers (2015) peker ut, så er SA allerede en metode hvor en systematisk kategorisering av fenomener i en samtale, og datamaterialet i en SA er ofte basert på større innsamlinger. Stivers argumenterer for at kvantitativ koding er forenlig med grunnverdiene i SA, men har også muligheter for utvikling og forbedring av synet på og rekkevidden til SA forskning (Stivers, 2015, s.16).

SA som metode brukes til å empirisk dokumentere hvilke samtalepraksiser som lykkes eller ikke, eller er hensiktsmessige for institusjonelle formål (Skovholt, et al., 2021, s.27). SA skal se etter en orden i samtalen, og hvilke praksiser samtale deltakere eventuelt mestrer uten å nødvendigvis være bevisst på det (Nielsen og Nielsen, 2013, s.22). SA kan skilles i to forskningstradisjoner, den rene (*pure*) SA og den anvendte (*applied*) SA. Den rene forskningstradisjonen ser etter grunnleggende mekanismer for organisering av samtaler (Skovholt. et al., 2021, s.26). Det er handlinger og praksiser som turtaking, åpningssekvens, og reparasjoner. Den anvendte SA bygger videre på den rene SA, og ser etter å analysere institusjonelle samtaler (Skovholt. et al., 2021, s.26). Avhandlingen tar i bruk den anvendte SA som bygger på de grunnleggende fundamentene i en samtale, ved å se hvilke forebyggende språklige strategier som brukes mest i den institusjonelle samtalen 'avhør'. Innen avhør er formidling av rettigheter en spesiell interesse for denne studien. Skovholt (et., al 2021, s.28) skriver at styrken med SA er at den er egnet til å beskrive deltakerens perspektiver og prosjekter i interaksjonen, i tillegg til det kan SA forskning bidra til det sosialkonstruktivistiske perspektivet og beskrive hvordan den sosiale verden og institusjonene fungerer.

Kvantitative analysemetoder skal finne fram til strukturer og mønstre i datamaterialet, som kan tallfestes og telles (Østbye, et al., 2013, s.161). En kvantitativ tilnærming vil blant annet medføre at det er større mengder av datamaterialer som må forskes på. Gjennom en kvantitativ tilnærming til SA vil teorien og prosedyren stå nær for hverandre (Østbye, et al.,

2013, s.62). Kvantitative tilnæringer er ofte opptatt av karakterisering og beskrivelser av praksiser, og andre fenomen, for å kunne definere dem og så sette dem i tall. Det er et likhetstrekk som SA-metoden deler med kvantitativ tilnærming. Schegloff (1996, s.169) mener at en beskrivelse av karakteristikene av en praksis i samtale skal inneholde både posisjon og form for denne praksisen. Det vil si at en beskrivelse skal inneholde hva det er som karakteriserer den praksisen som utøves, og hvor den skal befinne seg når den praksisen er utøvet (Schegloff, 1969, s.169). Ved å beskrive praksiser og gi nøyaktige karaktertrekk er det mulig å skille dem fra andre praksiser i samtaler, som gjør dem kvantifiserbare. Den kvantitative metoden gir muligheten for å telle frekvensen av de språklige strategiene som problemstillingen er ute etter. Kvantitative tilnæringer har sine styrker i det at det er en systematisk metode, med mulighet for å behandle store mengder av innhold, og data resultatene er uavhengig av hvem som tolker empirien, altså objektive beskrivelser (Karlsson og Johansson, 2019, s.172). Minimumskrav for kvantitativ metode er at enhetene kan plasseres i entydige kategorier, og metoden er tett knyttet opp til teorien, dataen, og analysen (Østbye, et al., 2013, s.162). Kvantitativ tilnærming innebærer at man enten i utgangspunktet har en hypotese som skal testes, eller at metoden skal kun fungere som beskrivende om et sett datamateriale (Østbye, et al., 2013, s.204). I denne oppgaven blir den deskriptive delen mest relevant.

Dette objektive idealet om en uavhengig beskrivelse i kodingen er noe kvantitativ SA-metoden skal streve etter. Ved å beskrive praksiser og gi nøyaktige karaktertrekk er det mulig å skille dem fra andre praksiser i samtaler, som gjør dem kvantifiserbare. Den kvantitative metoden gir muligheten til å telle frekvensen av de forebyggende språklige strategiene som problemstillingen er ute etter. I en kvantitativ tilnærming til SA kan noen sentrale trekk fra kvantitativ tekstanalyse eller innholdsanalyse nevnes. Trekkene i den kvantitative tekstanalysen er at det er en fortolkende metode, det vil si at gjennom den objektive registrering av variabler i datamaterialer, søker metoden etter en beskrivelse og tolkning av funn, og hva de betyr (Østbye, et al., 2013, s.63). Disse trekkene preger mer eller mindre den kvantitative SA. Eksempel på dette er nevnt ovenfor understreker at selv SA er preget av nøyaktige beskrivelser av praksiser som foregår i samtaler, som kan sammenlignes med kvantitativ koding av materialet (Stivers, 2015).

Selv om SA og kvantitativ analyse kan ansees som motsigende metoder som ikke vil være kompatible med hverandre, er det dermed forsvarlig å utføre en formell kvantitativ koding med SA tilnærming i bunn? Stivers (2015, s.10) peker på at ja, det er mulig om metoden inneholder (a) om datamaterialet som er av interesse er tatt opp i lydopptak eller på video, og om metoden (b) er mer generelt basert på analysen av sosial interaksjon og i analysen av oppførsel som praksis for seg selv, og om metoden (c) tar hensyn til både komposisjonen og posisjonen. Videre viser Stivers (2015) til eksempler på at en slik tilnærming kan være brukt effektivt i en analyse. Heritage og Greatbatch (1986) var første til å blande SA med formell koding. Deres koding bruker SA og bygger videre på det med kvantitativ tilnærming (Stivers, 2015, s.11). Gjennom studien til Heritage og Greatbatch (1986) vises det at det er ikke kun mulig men også en fordel å bruke SA tilnærmingen i studie av interaksjoner. Ved å bruke posisjonen og sammensetningen og overføre det til den kvantitative kodingen av SA (Stivers, 2015, s.11). Det finnes også begrensninger som følger med ved slik metodebruk. Stivers (2015) peker ut tre ulemper ‘‘*(a) hard boundaries are imposed on categories of behavior where the behavior may be better understood as continuous rather than categorical (b) the development of a coding scheme necessarily freezes the analytic frame—what we know at the time that we develop the coding scheme cannot be adjusted once the coding is done without redoing the coding entirely, (c) quantifying CA practices is not always appropriate nor analytically productive*’’ (Stivers, 2015, s.13).

Ulempen (a) harde grenser, begrenser kodingen dersom det er kompleks oppførsel i materialet. Som oftest er kodingen satt opp for å trekke ut om en praksis finner sted (=1) eller ikke (=0), med dette blir dataen som ikke gir et definitivt svar, eller ikke passer inn i karakteriseringen utelukket eller merket som ikke definitivt svar (=0). Ingen av tilfellene bidrar til å gi et realistisk bilde av materialet, på slik måte som en kvalitativ studie kan (Stivers, 2015, s.14). Neste ulempe (b) handler om å fryse det analytiske rammeverket i tid. Det vil si at kodingen ikke kan gjenspeile det helhetlige bildet i konteksten, og dermed vil noen praksiser som er avhengig av tidligere eller videre kontekst i samtalen. (Stivers, 2015, s.14). Siste ulempe (c) er at det ikke alltid er riktig å bruke metodetriangulering i SA. Hvor mye data man eier i en analyse kan være et problem, for en god kvantitativ studie ønsker man helst å ha så mye empiri som mulig for å kunne si noe om strategiene. SA er som oftest et

tidkrevende metode og dermed er mengden av empirien som kan brukes ofte begrenset. Dette kan skape et forskjøvet virkelighetsbilde. Begrensninger i metodetriangulering er likevel ikke en oppfordring til å unngå det, men en bevisstgjøring for hvordan man kan bruke metodetriangulering bedre og en mulighet for å utvikle SA som disiplin. Mulighetene for å kunne utvikle SA finnes. Det som støtter metodetriangulering er trekkene ved SA som letter utforming av en kvantitativ metode. SA på lik linje med kvantitative-tilnærminger er avhengig av autentiske data for å kunne utføre en pålitelig forskning. Samt at gjennom SA legges det ulike språklige fenomen i kategoriseringer som gjør den overførbar for en kvantitativ tilnærming (Stivers, 2015, s.16). Med andre ord kan systematisk koding bidra til en utvidet syn og rekkevidde av SA studier.

3.1.4 Pålitelighet og Gyldighet

Det faller naturlig at pålitelighet (reliabilitet) er en kvantitativ metodes sterke side, og kvalitative metoder har en tendens til å falle under gyldighetens (validitet) sterke side. Ved en metodetriangulering som en kvantitativ SA, trekkes gjerne de sterke sidene fra begge sidene ut i en metode, med håp om at metodetrianguleringen oppfyller begge kravene, samt at det kan skape noen ulemper (Østbye, et al., 2013, s.25-28). Kravene, eller idealer, om pålitelighet og gyldighet står som en type dørvakt for å slippe gjennom de argumentene som er vitenskapsbaserte. Det finnes mange argumenter man kan bruke for å trekke inn sine konklusjoner, men ikke alt av argumenter kan regnes som forskning. Et argument har gyldighet når den har med saken å gjøre, og pålitelig når informasjonen som gis er korrekt (Ekström og Johansson, 2019, s.13). Metodens gyldighet er stort sett basert på SA delen av oppgavens metode, men er også relevant i en kvantitativ tilnærming. I SA er gyldighet knyttet til flere konkrete spørsmål, her er de mest relevante for denne oppgaven; i hvilken grad representerer et funn eller en forklaring det fenomenet som vises til, hvor gyldig er tolkningen i analysen, i hvilken grad måles det som oppgaven skal måle, undersøker studien det som er hensiktsmessig å undersøke, er tolkningen understøttet av data og er den meningsfull sett i forhold til tidligere forskning (Skovholt, et al., 2021, s.91). Som nevnt tidligere er denne avhandlingen en studie som skal utvide kunnskapen i dette politiavhør-prosjektet, det fører med seg tidligere studier på samme materiale som danner et

godt grunnlag for gyldigheten i denne studien. Oppgaven ser etter avgrenset område i politiavhør, og holder seg tett til tema, og begrunner sin tolkning i tidligere forskning som sikrer gyldigheten. SA ser etter to validiteter, det eksterne og det interne. Den *eksterne gyldigheten* ser etter hvor transparent og representativ en studie er og hvor dens begrepsvaliditet er. Den utfylles i studien gjennom å godt vise fremgangsmåten og tanken bak metoden og kodingen. Representativiteten vises gjennom bruk av flere avhør og den kvantitative tilnærmingen til studien. Den *interne gyldigheten* handler om hvor overførbar og generaliserbar studien er (Skovholt, et al., 2021, s.91-93). Gjennom studier blir det mulig å se hva politibetjentene bruker for å forebygge forståelsesproblemer med L2 mistenkte, og om de utfører forståessjekk. Studien skal se etter trekk om andrespråklighet og forebyggende strategier, som kan overføres til andre avhørssamtaler med andrespråklige. I en kvalitativ metode skal en være forsiktig med generalisering, nettopp fordi det er for lite representativt. Ved å bruke en kvantitativ metode blir generaliseringen mer tilgjengelig. Det skal sies at for en tradisjonell kvantitativ metode er datamaterialet muligens lite, men det er fortsatt gode muligheter for å trekke inn noen sentrale punkter som kan være representative for avhør med L2 mistenkte.

Påliteligheten handler om hvordan empirien blir samlet inn og behandlet og bearbeidet (Østbye, et al., 2013, s.27). Datamaterialet skal være uavhengig av forskeren og forskningsprosessen og målet med en pålitelig forskning er etterprøvsbarheten av studien, altså om flere forskere ville få samme svar med samme materiale og metode (Skovholt, et al., 2021, s.93). For å sikre påliteligheten blir kodeinstruksen utviklet samt med råd av andre forskere, og skal bli testet på en av dem. Påliteligheten er den mest utfordrende delen av denne studien, siden alle kan tolke instruks forskjellig. Denne studien har utviklet en kodeinstruks, og utførte flere prøvekoder ved hjelp av andre, for å sikre objektiv koding. Disse stegene sikrer en objektiv tolkning av hver variabel som skal kodes og hvordan en finner den i samtalen. Pålitelighetsspørsmålet i SA-metoden omhandler stort sett kvaliteten på opptakene og transkripsjonene av interaksjonene. Lydopptakene er utført av politibetjenter, det vil si at lydopptakene er så autentiske som mulig. Det kan likevel være tilfeller der lydopptaket er av dårlig kvalitet som minsker påliteligheten i transkripsjonene, lykkelig er det få av slike tilfeller. I en SA er det viktig å ha en presis transkripsjon av samtaler for å kunne

se de kompliserte nyansene i samtaler. Det er ofte slik at samtaler ikke foregår kun verbalt, men også gjennom gester, ansiktsuttrykk, eller kroppssignaler. Av nettopp denne grunn vil lydopptak og transkripsjoner gi en viss begrensning på det ønskelige idealet om pålitelighet. Grunnet (blant annet) sikring av personvern, er transkripsjon en sentral del av databehandlingen, noe som også gir en viss begrensning på hvor mye data som kan være analysert i en hensiktsmessig tid. Likevel betyr det ikke at en slik datainnsamling ikke kan være pålitelig innenfor begrensningene (Skovholt, et al., 2021, s.94-95).

3.2 Koding og Fremgangsmåte

Dette delkapittelet skal gå gjennom kodeinstruks og fremgangsmåten i kodingen og analysen av materialet, og gå gjennom hvilke valg som har blitt tatt under utviklingen av kodeinstruksen for datamaterialet. Materialet er kodet etter de ulike strategiene som politibetjenter bruker. Reformulering, forenkling, oppdeling, forklaring, og forståelsessjekk. De fem variablene blir grundig beskrevet under kapittel **3.2.1 Kodeboken** for å bevise hvilke valg og vurdering har blitt tatt under analysedelen. Videre kommer kapittel **3.2.2 Fremgangsmåten** som forklarer prosessen av utviklingen og hvilke utfordringer og forandringer som har blitt gjort, og hvorfor.

3.2.1 Kodeboken

For å kunne utføre kvalitetssikret koding, må kodeboken på plass før analysen begynner. Gjennom kodingen av datamaterialet, skal oppgaven se etter de forebyggende strategiene som Svennevig, Urbanik, og Diepeveen (2024) har funnet i sin artikkel. For å oppnå presisjon i operasjonaliseringen, skal kodeboken følge en kodeinstruks. Det er for å både instruere hvordan innholdet skal bli tolket, og illustrere for alle som leser denne avhandlingen hva tanken bak kodingen av variablene er (Karlsson og Johansson, 2019). Kodeinstruksjonen er testet på rundt ni prøvdekoder, på bakgrunn av diskusjoner og råd med både veiledere og andre medstudenter for å sikre påliteligheten i kodingen. Det er fordi personer kan tolke

tekster, eller instruksjoner i denne sammenhengen, forskjellig og dermed kan utfallet også være ulik. Ved å skape kodeinstruksjonen ved hjelp av veileder og medstudenter blir instruksjonen mer objektiv og etterprøvbare. Utfordringen med å skape en kodeinstruksjon blir å måtte avgrense og prøve å beskrive hvordan hver forebyggende strategi skal kodes. Utgangspunktet i kodeinstruksjonen som skal beskrive og skille de ulike strategiene, blir utviklet etter Schegloff's (1969) ide at hver karakterisering skal beskrive når, hvor, og hvordan praksiser forekommer gjennom samtalen.

Reformulering er en selv-initiert forebyggende reparasjon. En reformulering er en annen måte å si noe på som ble nevnt tidligere i punkt **2.2.1 Reformulering**. Med bakgrunn i det institusjonelle formålet om å gjøre vedkommende kjent med rettighetene, skal reformulering hjelpe til å oppnå det målet. Dermed er reformulering en type gjentakelse med ordlyder som ofte er enklere å forstå, med mål om å forebygge fremtidige problemer. Kodeinstruksjonen til reformulering lyder slik:

1. *En reformulering blir selv-initiert av taleren, som benytter en annen formulering, enn den allerede uttrykte ytringen. Den nye ytringen skal uttrykke det samme innholdet, med en annen ordlyd.*
2. *Reformulering forekommer oftest rett etter et problem i turen.*
3. *Et problem i turen kan oppstå når (a) det blir brukt et språk som kan være vanskelig å forstå for lytteren (eks. tekniske termer), (b) lytteren ikke er kjent med det som blir referert til, (c) taleren uttaler ting feil eller utydelig.*
4. *Noen ganger blir uttrykket satt i en kontekst med mål om å gjøre ytringen mer forståelig og forhindre utvikling av problemer i samtalen.*
5. *Reformuleringer kan også skje rett etter en potensiell problematisk term, ofte merket med et reparasjonsord som 'altså' og 'eller'. En slik reparasjon tilbyr en alternativ formulering for et problematisk term.*

Forenkling erstatter tekniske termer med enklere hverdagsord med mål om å lette forståelse. Forenkling og reformulering skiller seg i det at en reformulering etterfølger en ytring, mens

forenkling er brukt i den førstkomende formuleringen. Taleren er bevisst på at lytteren har begrenset språklig kunnskap og ønsker å forebygge problemet før det starter. Forenkling erstatter enten tekniske termer med enklere ord, eller forenkler mer avansert språk ved å enten erstatte ordene eller ved å korte ned utsagnet.

Kodeinstruksen for forenkling blir:

1. *Forenkling innebærer at taleren bruker hverdagsord i stedet for tekniske termer som ikke vanligvis brukes i hverdagen, eller forenkler uttrykket stilistisk ved å kutte ut eller benytte seg av enklere språk i turen, for å gjøre innholdet mer forståelig.*
2. *Forenkling tar utgangspunkt i påtaleinstruksens § 8-1 som er den forhåndsbestemte instruksjonen politibetjenter bruker når de formidler rettigheter. Dermed er det disse tekniske termene fra påtaleinstruksjonen som blir utgangspunktet for kodingen. De uthevede ordene viser de tekniske termene som mest sannsynlig vil bli forenklet. Andre tilfeller kan også forekomme. (1) hva saken gjelder og med eventuell **siktelse**, (2) at mistenkte har ingen **plikt** for å forklare seg (3) at mistenkte har rett til **å la seg bistå** av **forsvarer** etter eget valg på ethvert trinn av saken, herunder ved politiets avhør av ham.*
3. *Forenkling blir brukt i den første formuleringen, der en teknisk term naturlig ville bli brukt.*
4. *Enhver stilistisk forandring skal tilskrives en verdi (=1), og hver teknisk term som forenkles i en rettighet.*

*I POL: også har du rett til å ha en forsvarsadvokat tilstede
un:- når vi tar avhør av deg*

Figur 8

5. *I eksemplet er det både forenkling av tekniske termer, der det står forsvarsadvokat istedenfor forsvarer (=1), og 'til å ha' istedenfor for 'la seg bistå' (=1), og en stilistisk forenkling (=1) som kutter ut deler av rettigheten som den står i påtaleinstruksjonen. Til sammen vil det være (=3) verdier i forenkling variablene.*

Ved å bruke **forklaring** er det mulig å skape en større forståelse for hva de tekniske termene betyr, for mistenkte. Forklaringene av tekniske termer er beskrevet på en lettere og forståelig måte, eller ved å legge tilleggsinformasjon til for å utvide forståelsen for det som kan være vanskelig.

1. *Forklaring er en beskrivelse av tekniske termer med egne, enklere ord å forstå.*
2. *Forklaringer er uttrykket etter en teknisk term, inn i en kompleks tur. Det er tydelig når en taler skal sette i gang en forklaring ved å tydelig lede den inn. Å lede inn en forklaring markeres ofte med innledningsord som 'det betyr at...', 'det vil si' og lignende, som peker mot at en forklaring kommer nå.*
3. *Forklaringer har som mål å utvide forståelsen for en teknisk term, dette er hva som skiller en forklaring fra en reformulering. Der reformulering søker etter en annen ordlyd for å lette forståelse, søker forklaring etter å utvide forståelsen for hva tekniske termer betyr.*
4. *Forklaring beskriver gjerne og legger til tilleggsinformasjon om den tekniske termen med mål om å gjøre begrepets betydning lettere å forstå.*
5. *Fokuset står på å forklare den tekniske termen, ikke hele den komplekse turen.*

Oppdeling er komplekse turer fordelt i flere porsjoner for å sikre forståelse for mistenkte. Det er taleren som styrer størrelsen på porsjonene og samtaledeltakerne samarbeider om å gjøre rette til en lengre tur. I det politibetjentene formidler rettigheter, blir det regnet som en kompleks tur i samtalen, og vedkommende skal gi minimale tilbakemeldinger, disse signalene kan være usynlige i kodingen, dersom de skulle være ikke-verbale som øyekontakt eller nikking. Oppdelingen i denne kodingen tar hensyn til at det ikke er mulig å se de ikke-verbale bekræftelsene på forståelse, og skal forholde seg til de som kan måles gjennom lydopptak. Kodeinstruksen til oppdeling lyder slik:

1. *Oppdeling forekommer som komplekse turer fordelt i flere porsjoner, presentert én porsjon om gangen.*

2. *Størrelsen på porsjonen kan variere, og hver porsjon er avsluttet med en stigende intonasjon for å merke fortsettelsen av turen. Det vil si at porsjonene er sammenhengende, og det er tydelig at de er en del av den samme komplekse turen.*
3. *Oppdeling av komplekse turer er presentert rolig og tydelig.*
4. *Porsjonene i oppdeling forekommer som planlagt i turen og ikke som en ettertanke.*
5. *Mellom porsjonene er det merkbare pauser som gir mulighet for lytteren å gi tilbakemeldinger. Lytteren kan, men må ikke, benytte seg av pausen for å sende et tilbakemeldingssignal. Tilbakemeldingssignaler kan være verbale eller ikke-verbale signaler til taleren. Disse signalene er ofte minimale og tar form av bekreftende uttrykk som 'mhm' , 'ja' , 'mm', og lignende.*
6. *Taleren kan fortsette turen med neste porsjon, selv uten en verbalt tilbakemeldingssignal.*
7. *Oppdeling kan forekomme kun en gang per rettighet (=1)*

Forståelsessjekk kommer i ulike former, de kan være eksplisitte som spør rett ut om man har forstått, og da kan vedkommende svare 'ja' eller 'nei'. De kan også være indirekte ved å be lytteren om å gjenta det som ble sagt. Gjennom denne analysen, blir de mer indirekte forståelsessjekk vanskeligere å oppdage, grunnet at materialet er lydopptak. Dermed er de verbale forståelsessjekkene mest relevante for denne kodingen. Denne kodingen kommer ikke til å se eksplisitt etter om forståelsessjekk er besvart eller ikke. Denne analysen skal heller se etter om verbal forståelsessjekk har blitt utført av politibetjentene når de formidler rettigheter, for å kunne muligens reparere et fremtidig problem i samtalen. Med bakgrunn av dette, lyder kodeinstruksen for forståelsessjekk slik:

1. *Forståelsessjekk forekommer enten i midten av en tur eller mot slutten av en tur. Det kan også forekomme etter at rettighetene er formidlet, som en frittstående tur. Formålet med forståelsessjekk er å bekrefte om lytteren har samme forståelsesgrunnlag som taleren.*
2. *I denne kodingen forekommer forståelsessjekk verbalt. Taleren stopper opp i turen for å uttrykke en forståelsessjekk. Typiske uttrykk for bekreftelse tar form av bekreftende*

spørsmålsuttrykk, som eksplisitt etterspør et svar om lytteren har forstått innholdet og krever et svar på spørsmålet fra lytteren før samtalen kan fortsette. Slike spørsmål kan komme til uttrykk som 'forstår du?', 'skjønte du dette?', og lignende uttrykk.

3. *Der taleren forventer at lytteren enten avviser forståelse, eller bekrefter forståelse, kan lytteren svare verbalt eller ikke-verbalt.*
4. *Det skal være en tydelig stopp der et ønske om en bekreftelse på forståelse kommer frem, norske uttrykk som 'ikke sant' og 'sant' søker ikke eksplisitt etter et svar fra lytteren, dermed er disse utelukket fra denne kodeboken.*
5. *Taleren kan også be leseren om å gjenta det som ble sagt, eller utføre lignende forståelsessjekk, som krever at lytteren beviser sin forståelse.*
6. *Forståelsessjekk skal kodes i hver respektiv rettighet. Men også i et eget felt om den forekommer avslutningsvis av formidling av rettigheter, som en frittstående forståelsessjekk som refererer til alle rettighetene i påtaleinstruksen.*
7. *Under er det to eksempler på begge tilfeller av forståelsessjekk, den første forekommer ved formidling av en rettighet og den andre er frittstående i slutten.*

Den siste variabelen i kodingen blir å markere om mistenkte i avhørene er **L2** eller **L1** brukere. Det er betydelig færre morsmålsbrukere, men data som kommer fra analysen kan være vesentlige i å se hvordan etterforskere tilpasser språket til andrespråklige. Denne variabelen trenger ikke en kodeinstruks, fordi avhørene allerede er kategorisert etter L2 og L1 mistenkte. For å oppsummere, skal kodingen ta for seg fem forebyggende strategier, samt et eget felt for frittstående forståelsessjekk og om avhørene er med L1 eller L2 mistenkte.

Verdiene til de ulike variablene er hvor mange ganger de forekommer (=1, =2, =3) eller ingen forekomst (=0/-), det vil sette forebyggende strategier til tall som kan telles. Variablene *reformulering*, *forenkling*, *forklaring* og *forståelsessjekk* kan forekomme flere ganger under hver rettighet, mens oppdeling kan kun kodes om den forekommer (=1) eller ikke forekommer (=0). Dette valget er tatt på grunn av at oppdeling gjerne strekker seg utover flere porsjoner, altså forekommer flere ganger over en del. Dermed vil det være mest naturlig å kode oppdelingen på denne måten. Både fordi naturen til oppdeling er slik at den er tatt i bruk flere ganger under en tur, og for å unngå feil og misforståelser ved kodingen. Den andre

variabelen som kommer til å bli kodet annerledes, er om mistenkte er L1 eller L2, da blir kodingen rett frem ved å registrere L1 eller L2. For å kunne kode om disse variablene, må de følge alle kriteriene som er beskrevet i kodeinstruksen. Kodingen skal fordele materialet i tre deler, der hver rettighet som blir opplyst, kodes opp mot variablene. Formidling av (1) hva saken avhøret gjelder, (2) formidling at den mistenkte ikke må forklare seg og (3) retten til å ha en forsvarer. I tillegg ble det lagt til et eget felt for frittstående forståelsesjekk som omhandler alle tre rettigheter fra påtaleinstruksen. I avhør, ved formidling av rettigheter, er det noen ganger flettet inn andre samtaletema, denne fordelingen gjør det lettere å avgrense kodingen til å omfatte der rettighetene blir aktivt formidlet. Kodearket (Excel) er også kodet til å vise hvor mye totalt forebyggende strategier ble brukt under avhør, og hvilke forebyggende strategier som har vært mest brukt, og under hvilken rettighet.

3.2.2 Fremgangsmåte

Kodeboken har gjennomgått flere prøver, for å spisse og gjøre kodeinstruksen presis til enhver forebyggende strategi. Det vil si at under arbeidet med kodeinstruksen, ble det gjennomført omtrent ti prøverunder med koding, med mål om å se etter hull i kodeboken, i tillegg til å se om alt blir kodet likt i flere omganger. Dette var for å kunne presisere instruksen best mulig på egen hånd, før andres innspill ble tatt i mot.

Det som umiddelbart ble lagt merke til ved tidlige prøvekodinger, er at kodeinstruksen må være mer detaljert for å kunne skille mellom variablene. Under første prøvekodning ble noen verdier kodet forskjellig, på grunn av for like beskrivelse av to strategiene i kodeboken. Å skille mellom reformulering og forklaring, var den første utfordringen, siden etter kodeinstruksens første utkast var en forklaring en utvidet form av reformulering. Valget om å spisse inn begge instruksene ble tatt etter råd fra veileder. Samtaler er ikke universelle, selv om når de er institusjonelle. Etterforskere bruker ulike teknikker ved avhør, i en samtaleanalyse vil en gjerne sette seg i skoene til etterforskerne og tenke hva som var formålet med visse uttrykk. I en kvantitativ analyse blir dette vanskeligere å vise til, hvis oppgaven skal følge en kodeinstruks. Prøverunder med koding er utført for å sikre en mest

mulig pålitelig og gyldig analyse. Med andre ord, så må man knuse noen egg før man kan få til en omelett. Prøvekodingen behøvde ikke et større sett enn ti avhør før noen små problemer i kodeinstruksen og avgrensinger viste seg. Like problemene ble oppdaget når settet med prøvecodingen nådde 20 avhør. Første utfordringen var nevnt ovenfor, det andre var avgrensningen av datamaterialet under kodingen. Det som ble utfordrende var at etterforskere ikke formidlet rettighetene i en sammensatt tur, det vil si enten at saken ble formidlet i begynnelsen mens siktelsen ble formidlet mot slutten. En annen gjentakende utfordring, var at etterforskere tok for seg andre rettigheter som tilståelsesrabatt ved formidling av saken og siktelsen, eller straffeprosessloven §122 og 123 (1981) ved formidling av rettigheten (3) om at en må ikke forklare seg. Straffeprosessloven §122 og 123 (1981) handler om frigjørelse av vitner til å forklare seg dersom siktelsen er mot en som er i nær familie. Noen tilfeller ble såpass flettet inn i hverandre som gjorde at det ble vanskelig å skille mellom dem og ble forklart samtidig under samme tur. Det var også utfordrende å skille hvor grensen av formidling av hva saken gjelder, som er en del av rettighetene den mistenkte har, og andre formaliteter eller småprat innimellom. Ofte kan det forekomme spørsmål, og andre forklaringer underveis ved formidling av saken. På grunn av disse innsyn er det bestemt i oppgaven at avgrensningen av datamaterialet beskrives som en *aktiv* formidling av rettighetene. Det vil si at avgrensningen og kodingen kun ser etter de setningene som konkret omhandler formidlingen av rettighetene i påtaleinstruksen, og utelukker andre formaliteter som følger med i et avhør. Dette er mulig grunnet at avhør er en institusjonell samtale og dens utforming er forhåndsbestemt av normer og lover, som gjør det tydelig å se etter de ulike fasene i samtalen. Tidlig i prosessen ble det også bestemt at oppdeling skulle regnes som en verdi om den forekommer (=1) eller (=0), dette var bestemt etter en samtale med veileder. Siden dette fenomenet vanligvis sees i helhetlig og sammenhengende tur. Å regne hver porsjon eller pause mellom porsjonene ville føre til falske resultater, og dermed er det bedre for oppgaven å regne oppdeling som en forebyggende strategi som forekommer en gang per rettighet.

En annen forebyggende strategi som trengte presisering i kodeboken var forenkling. Kodeinstruksen til forenkling så inngangsvis etter forenkling av bruken av vanskelige ord i avhøret, eller utelukkning av de vanskelig ord og termer som forenkler uttrykket. Forenkling

tar utgangspunkt i hvordan rettigheten er beskrevet i påtaleinstruksen § 8-1 og ser etter forandringer med mål om å lette forståelse. Det førte til at politibetjenten brukte en annen stilistisk måte å uttale seg, da hvert '*forenklet*' ord ble regnet som en forenkling. Dette var noe som fikk forenkling til å dukke opp mye oftere enn andre forebyggende strategier, spesielt ved rettigheten om *at mistenkte har rett til å la seg bistå av forsvarer etter eget valg på ethvert trinn av saken, herunder ved politiets avhør av ham* (Påtaleinstruksen, §8-1, 1985). Denne rettigheten har en stilistikk som ikke er naturlig for et muntlig språk. Det som ble lagt merke til under prøvekodingen er at etterforskere brukte en mer muntlig måte formidle siste delen av rettigheten, eller utelukket den delvis eller helt. Etter to prøvekodinger, ble resultatet delvis forskjøvet. Underveis ble det tydelig at kodeinstruksen til forenkling krevde justering. Det er også vesentlig å merke seg at det også finnes tilfeller med avhør med andrespråklige mistenkte der etterforskere ikke bruker noen forebyggende strategier og uttaler rettighetene ord for ord som de står i påtaleinstruksen §8-1. Dermed kan man ikke utelukke at det å benytte seg av et mer muntlig språk, ikke er en forebyggende strategi. Etter råd med veileder ble det enighet om at kodeinstruksen kan presiseres for å ha med en enklere stilistikk som en del av instruksen til forenkling. Da vil enklere stilistikk regne som en (=1) verdi, og forenkling av hver enkelt teknisk term som en (=1) verdi. Stilistiske forandringer inneholder et enklere, mer muntlig språk og deler av rettighetene blir utelatt, mens andre forenklinger ser kun etter tekniske termer som er brukt under avhør. Det vil si når termer som '*forsvarer*', '*bistå*', og '*plikt*' blir byttet ut med enklere ord som uttrykker det samme innholdet.

Fremgangsmåte er en viktig del av den kvantitative forskningen for å bevise prosessen, og baktanken ved visse valg. Prøvekoder bidrar med å spisse inn og forbedre kodingen før den offisielle kodingen finner sted. Prøvekoder skal hjelpe å løfte påliteligheten og gyldigheten til analysen, og det er en måte å kartlegge hva som fungerer greit eller mindre. Det er heller ikke meningen at kodingen skal være tilpasset ethvert tilfelle i datamaterialet. Det ble derfor satt en grense på at prøvekodinger ikke skal overstige 30 avhør, som er under halvparten, og en tilstrekkelig mengde for å fange opp de fleste tvilstilfeller. Dette er basert på at der tvilstilfeller dukker opp, så har de gjerne gjentatt seg en til to ganger opp mot 30 analyserte avhør. I disse 30 avhørene som ble analysert, var to av disse avhør med morsmålsbrukere som

mistenkte, og resten var med andrespråklige, for å innledningsvis kunne se om det finnes forskjeller.

En oppgave som dette er et levende dokument som oftest forandres i siste liten, og som stadig forbedres før analysen blir satt i gang. For å oppsummere fremgangsmåten, ble kodeinstruksen utviklet basert på presentert teori, og presisert underveis i prøvekodinger. Først ble to prøvekodinger utført på et sett bestående av ti avhør. Etter første forsøk på å presisere kodeboken, ble kodingen utført på et sett bestående av opp til 20 avhør, for å se om den nye presiseringen fungerte og om det dukket opp nye utfordringer. Med den nye presiseringen, ble tre prøvekodinger utført med noen mellomrom for å se om kodingen ble likt på alle. De aller fleste avhør ble kodet likt, men det dukket også opp noen tvilstilfeller med avgrensning av materialet. Tvilstilfeller gikk ut på hvordan oppdeling og reformulering og forklaring skulle beskrives i kodeboken. Før neste prøvekoding ble råd fra veiledere benyttet, om presisering av kodeinstruksen og avgrensningen, samt hjelp til tvilstilfeller der alle ble enig om kodingen av disse. Videre, ble det utført to nye prøvekoder med den justerte kodeinstruksen, samt at mengden av kodet avhør ble økt til et sett av 30 avhør. På dette tidspunktet så det ut som den endelige kodeinstruksen nesten var ferdig. Det tok tid å kode så nøyaktig som mulig opp mot kodeinstruksen, og se etter tilfeller som kunne skape usikkerhet. Det viste seg at justeringer var suksessfulle, og etter gjentatte kodinger var resultatet stort sett likt. Avvik oppstår som oftest på grunn av tilfeller som ble oversett og avhør som ble for raskt gått i gjennom. Det som umiddelbart ble tydelig, var at kodeinstruksen til forenkling ikke helt optimalt, og at det ble en forskyving av resultater, som nevnt over. For å løse dette, ble de mest ekstreme tilfeller diskutert med både veileder og en medstudent, og presiseringen ble utarbeidet ut ifra disse refleksjonene.

Videre under utviklingen av kodeboken ble det tatt et øyeblikk for å reflektere over formen på kodingen, og om det er den beste måten å kode på. Til nå, tok kodingen kun for seg de tilfeller der politibetjentene formidlet rettighetene hver for seg, som utelukket flere forståelsessjekkere som omhandlet rettighetene i påtaleinstruksen som en helhet. Av den grunn, vil det å komme med resultater som viste få eller ingen forståelsessjekk, vil danne et feil bilde av formidling av rettighetene. Justeringen i kodeboken var å legge til et nytt felt for forståelsessjekk som en frittstående tur mot slutten av formidling av rettighetene. Tidligere

ble disse forståelseskjennene enten kodet sammen med den nærmeste rettigheten som ble formidlet, selv om politibetjentene spurte etter alle rettighetene, eller så ble disse forståelseskjennene ikke tatt med i kodingen. Dette kunne gi et falsk bilde av resultater. Dermed ble det tatt et valg om å separere forståelseskjenn i to kategorier. En som finner sted innenfor aktiv formidling av rettighetene, og en som kommer frittstående mot slutten av formidling av rettighetene som etterspør forståelsen av alle tre. Dette problemet ble i begynnelsen litt oversett, tanken var at avgrensingen ble satt og at den ikke kunne forandres for mye. Det var nemlig etter presentasjonen av utkastet til masteroppgaven for klassekamerater, at det dukket opp flere spørsmål om nettopp dette med forståelseskjenn. Dette var en god tilbakemelding som krevde tid for å reflektere over hva som er best for en reell avbildning av avhør. Grunnet dette landet valget om å lage og inkludere et nytt kodefelt. Den forstyrrer ikke den allerede skapte kodestrukturen. Avgrensningen har undergått minimale forandringer, siden den etterspør aktiv formidling av rettigheter, og dermed når politibetjenten spør etter rettighetene i påtaleinstruksen som en helhet, vil det fortsatt være innenfor avgrensingen.

Til slutt før den endelige kodingen, ble kodeboken diskutert og prøvd ut på noen eksempler med en medstudent som har samme tilgang til samme datamaterialet. Medstudenten fikk lese gjennom kodeboken og fikk noen eksempler å kode på, for å teste og verifisere at kodeinstruksen er forstått likt for flere.

4.0 Analyse

Kapittelet gir en grundigere innsikt i hvordan de fem forebyggende strategiene forekommer i datamaterialet og hva resultatet av kodingen er. Alle forebyggende strategier blir gått gjennom og sammenlignet mellom L1- og L2-avhør for å identifisere eventuelle forskjeller og likheter.

4.1 Oversikt over resultatene

Før analysen går i dybden på strategiene, blir resultatene presentert uten å tolke hva de kan bety for avhør med L2 mistenkte. Gjennom kodingen ble avhør fordelt i L2 og L1 avhør. I 56 L2 avhør var det tilsammen brukt 192 forebyggende strategier, og i 15 L1 avhør var det brukt 40, på tvers av de tre rettighetene fra påtaleinstruksen. Totalt var det 232 ganger forebyggende strategier som ble brukt i 69 avhør. Det er to avhør med andrespråklige hvor det ikke brukes noen form for forebyggende strategier, ved formidling av rettigheter. I alle avhør med L1 mistenkte er det minst brukt én forebyggende strategi. Gjennomsnittet for bruken av forebyggende strategier er 3,4 i avhør med L2 mistenkte og 2,6 for L1 mistenkte.

Totalt	Reformulering	Forenkling	Forklaring	Oppdeling	Forståelsessjekk
232 (100%)	59 (25,4%)	104 (44,8%)	7 (3,1%)	54 (23,3%)	8 (3,4%)

Tabell 1: Totaloversikt over forebyggende strategier fra alle L1 og L2 avhør, uten frittstående forståelsessjekk.

Den aller mest brukte forebyggende strategien i L1 og L2 avhør var forenkling med 44,8% som utgjør nesten halvparten av alle benyttede strategier. Andreplassen holder reformulering på 25,4%, deretter oppdeling med 23,3%. Disse tre forebyggende strategiene er de tre store, og samlet utgjør de 93,5% av alle forebyggende strategier. De siste 6,5% er delt mellom forståelsessjekk med 3,4%, og til slutt, forklaring med 3,1%. Hver forebyggende strategi har egenskaper som utgjør hvordan og når de blir brukt, og slik som det forekommer i resultatene, er noen mer vanlige enn andre. Mønstret er likt om man leser tabellen for L2 og

L1 avhør separat, der forenkling er den største forebyggende strategien, etterfulgt av reformulering og oppdeling, og forklaring til slutt (Tabell 2 og 3)

	Reformulering	Forenkling	Forklaring	Oppdeling	Fostålessjekk
L1	9 (24,7%)	19 (43,5%)	4 (2,9%)	7 (22,6%)	1 (6,3%)
L2	50 (26%)	85 (44,3%)	3 (1,6%)	47 (24,5%)	7 (3,6%)

Tabell 2: Totalen av brukte forebyggende strategier i L1 og L2 avhør

Om man sammenligner de forebyggende strategiene mot hverandre er prosentandelen i L1 og L2 avhør veldig lik, med minimale forskjeller. Den største forskjellen prosentvis er forståelsessjekk, som har en differanse på 2,7% mellom L1 og L2 avhør.

Når det gjelder spredningen av de forebyggende strategiene utover rettighetene, ser resultatene slik ut i avhør med andrespråklige.

L2	Totalt	Reformulering	Forenkling	Forklaring	Oppdeling	Forstålessjekk
Saken (1)	53	17 (32,08%)	-	3 (5,66%)	29 (54,27%)	4 (7,55%)
IPTFS (2)	54	25 (46,3%)	14 (25,93%)	0 (0%)	12 (22,22%)	3 (5,56%)
Forsvarer (3)	85	8 (6,8%)	71 (60,35%)	0 (0%)	6 (5,1%)	0 (0%)

Tabell 3: Forebyggende strategier brukt i de tre rettighetene i L2 avhør

Hver rettighet har en forebyggende strategi som dominerer, i (1) *hva saken gjelder og med eventuell siktelse*, er oppdeling oftest brukt, med 54,27% (29 ganger). Reformulering tar førsteplassen med 46,3% (25 ganger), ved formidling av (2) *at mistenkte har ingen plikt til å*

forklare seg (IPTFS). Sist, under (3) at mistenkte har rett til å la seg bistå av forsvarer etter eget valg på ethvert trinn av saken, herunder ved politiets avhør av ham, utgjør forenkling den mest brukte forebyggende strategien med hele 60,35% (71 ganger) i avhør med L2 mistenkte.

L1	Total	Reformulering	Forenkling	Forklaring	Oppdeling	Forståelsessjekk
Saken (1)	9	2 (22,22%)	-	2 (22,22%)	5 (55,56%)	1 (11,11%)
IPTFS (2)	6	3 (50%)	1 (16,67%)	2 (33,33%)	0 (0%)	0 (0%)
Forsvarer (3)	24	4 (16,67%)	18 (75%)	0 (0%)	2 (8,33%)	0 (0%)

Tabell 4: Totalen av forebyggende strategier fra avhør med L1 mistenkte.

I 15 avhør med morsmålsbrukere, ved formidling av (1) var oppdeling også den mest frekvente måten å lette forståelse på, med 55,56%. Etterforskere bruker reformulering tre av seks ganger (50%) ved forklaring av rettigheten (2). Forenkling tar også førsteplassen i avhør med morsmålsbrukere ved formidling av den siste rettigheten (3) med hele 18 ganger av 24, som utgjør 75%. Siden avhør ikke har en forhåndsbestemt måte å formidle saken med siktelsen, er det også umulig å telle forenklinger som en forebyggende strategi. Dette gjenspeiles i resultatene som viser til mangel av brukt forenkling som forebyggende strategi ved formidling av saken med siktelse. Forståelsessjekk ved formidling av rettigheter var brukt oftere i L1 avhør, prosentvis. Det vil si, uten å telle frittstående forståelsessjekk. I L2 avhør var det til sammen benyttet forståelsessjekk syv ganger (3,6%), og kun én gang ved formidling av saken i L1 avhør (6,3%). Denne ene gangen utgjør en større andel av brukte forebyggende strategier i L1 avhør, enn de syv gangene i L2 avhør.

Flere av forebyggende strategier ble brukt i samspill med andre ved formidling av rettigheter. Til sammen er det 39 ganger at det ble brukt et samspill mellom to forebyggende strategier i L2 avhør. Samspill tabeller teller hvor mange ganger to forebyggende strategier ble brukt i

kombinasjon under formidling av rettigheter. Det ble tildelt en verdi (=1) for hver gang to forebyggende strategier ble brukt sammen, og dette ble kodet i hver sin respektive tabell. For eksempel om reformulering og oppdeling ble brukt sammen i et avhør, vil verdien bli tildelt der oppdeling og reformulering krysser hverandre i tabellen.

SAKEN	Reformulering	Forenkling	Forklaring	Oppdeling	Forståelsessjekk
Reformulering		0	2	8	1
Forenkling	0		0	0	0
Forklaring	2	0		0	1
Oppdeling	8	0	0		0
Forståelsessjekk	1	0	1	0	

Tabell 5: Samspillet mellom forebyggende strategier ved formidling av saken med siktelse i avhør med L2 mistenkte.

Ved formidling av saken, er oppdeling og reformulering den mest brukte kombinasjonen. Reformulering er den forebyggende strategien med flest samspill med andre strategier, ved formidling av saken til andrespråklige. Dette samsvarer også i retten til å ikke forklare seg. Reformulering er den forebyggende strategien som har blitt mest kombinert med andre forebyggende strategier, som oppdeling, forenkling, og forståelsessjekk.

IPTFS	Reformulering	Forenkling	Forklaring	Oppdeling	Forståelsessjekk
Reformulering		2	0	7	1
Forenkling	2		0	2	0

Forklaring	0	0		0	0
Oppdeling	7	2	0		0
Forståelsessjekk	1	0	0	0	

Tabell 6: Samspillet mellom forebyggende strategier ved formidling til mistenkte at de ikke har plikt til å forklare seg, i avhør med L2 mistenkte.

Ved formidling av retten til en forsvarer, hvor forenkling er den regjerende forebyggende strategien, er det også naturlig at det blir den mest brukte, i kombinasjon med andre.

FORSVARER	Reformulering	Forenkling	Forklaring	Oppdeling	Forståelsessjekk
Reformulering		8	0	0	0
Forenkling	8		0	4	0
Forklaring	0	0		0	0
Oppdeling	0	4	0		0
Forståelsessjekk	0	0	0	0	

Tabell 7: Samspillet mellom forebyggende strategier ved formidling av at den mistenkte kan la seg bistå av en forsvarer, i avhør med L2 mistenkte.

Forenkling blir kombinert med reformulering og oppdeling. Dette er de eneste forebyggende strategiene som brukes i kombinasjon ved formidling av retten (3). Dette er bare noen av de generelle resultatene som er interessante å peke på, videre går analysen nærmere på hva som skjules bak tallene og hva de kan bety.

4.2 Reformulering i avhør

Reformulering blir tatt i bruk under alle de tre påtaleinstruksrettighetene, i både L1 og L2 avhør. Etterforskere tar i bruk reformulering 50 ganger (26%) ved L2 avhør og ni ganger (24,7%) ved L1 avhør utover alle tre rettigheter. Som illustrert i *tabellene 3 og 4*, er reformulering mest brukt ved rettigheten om ingen plikt til å forklare seg, for både under L2 (46,3%) og L1 (50%) avhør. I L2 avhør er reformulering mer vanlig ved formidling av saken med siktelse (32,08%) enn i L1 avhør (22,22%). Derimot er reformulering oftere brukt i L1 avhør ved formidling av retten til en forsvarer ved L1 avhør med 16,67% enn i L2 avhør med 6,8% (*tabell 3 og 4*). I de aller fleste tilfellene ble reformulering brukt i etterkant av et teknisk begrep, eller uttrykk som er vanskelig å forstå. Det viser til aktive forsøk på å lette forståelse for mistenkte i avhør. Videre i dette kapittelet, presenteres eksempler som illustrerer hvordan reformulering benyttes under formidling av påtaleinstruksrettighetene. Disse eksemplene er gjentatte tilfeller innen hver rettighet, som danner en forståelse for når og hvordan reformulering oftest er brukt. Først presenteres den rettigheten hvor reformulering blir brukt oftest i avhør.

Transkripsjon 1- L2 avhør

1 POL: e: og det er det at når du er mis:tenkt i en sak sånn som du er nå (.) så har du INgen plikt til å forklare deg for politiet
2 POL: Du trenger ikke å si noe til oss hvis ikke du ønsker det selv

Retten til å ikke forklare seg (2) er kort, men er også av stor viktighet for mistenkte å få med seg. I *transkripsjon 1* vises en typisk reformulering ved rettigheten (2) som forekommer i datamaterialet. Transkripsjonen blir brukt som eksempel for å se når og hvordan reformulering ble benyttet av politibetjentene, og kodet tilsvarende basert på kodeinstruksen. Etterforskeren reformulerer setningen i linje 2, '*ingen plikt*' blir byttet ut med '*trenger ikke*' og '*forklare seg til politiet*' blir reformulert til '*å si noe til oss*'. Politiet anerkjenner at turen kan være problematisk og benytter en del av sin tur for å oppklare hva disse betyr for vedkommende. I *transkripsjon 1* benytter politiet seg av en type forsterkning i linje 2 '*hvis du ikke ønsker*' etter allerede formidlet '*du trenger ikke*', for å understreke at det er opp til

vedkommende å velge om de ønsker å si noe. Dette er ikke kodet som to reformuleringer, siden det regnes som en gjentakelse. Etterforskere sikrer en bedre forståelse av tekniske begreper, ved å benytte seg av reformulering. Reformuleringer i L1 avhør forekommer på en lignende måte som i L2 avhør. I situasjoner der etterforskere har gjentatt hele eller deler av setningen, blir ikke dette kodet som reformulering, men ansett som gjentakelser.

Videre er reformulering brukt 17 ganger (32,08%) ved erklæring av (1) saken med siktelse, og åtte ganger (6,8%) ved formidling av retten til en forsvarer i L2 avhør. Tendensen er lik ved L1 avhør med tre ganger (22,22%) ved erklæring av saken med siktelse, og fire ganger (16,67%) ved formidling av retten til en forsvarer. I avhør med andrespråklige er det gjentatte tilfeller hvor politibetjenter reformulerer tekniske begrep for de ulike forbrytelsene de siktede er mistenkt for, som illustrert i *transkripsjon 2*.

Transkripsjon 2 - L2 avhør:

1 POL: Saken dreier seg jo om langing (.) altså at du har kjøpt alkohol o:g (i) overleverte det til en en som er mindreårig

I *transkripsjon 2* bruker politibetjenten 'altså' som en indikasjon på en reformulering, og deretter forklarer hva langing er på en mer forståelig måte. Når politiet forklarer hva avhøret skal handle om, kan tekniske begreper som betegner forbrytelser være vanskelig å forstå for andrespråklige. Ved å reformulere og gi en større forståelse for hva begrepet betyr, forsøker politiet å skape en felles forståelse hos vedkommende. Når det ikke er andre indikasjoner på at det er problemer i turen, fortsetter politiet med samtalen. Andre reformuleringer ved (1) formidling av saken er mer tilfeldige. Det gjelder små ord eller deler av setningen som blir reformulert til enklere formuleringer.

Reformulering er den tredje mest brukte forebyggende strategien i L1 og L2 avhør ved formidling av (3) retten til en forsvarer, (*tabell 3* og *4*).

Transkripsjon 3 - L1 avhør

1 POL: også er det også sånn at du har rett til å la deg bistå av en forsvarer, en advokat, under hele saken hvis du ønsker det

2 POL: De:t er jo også en mulighet du benytter deg av, og du har

(.) en forsvarer til stede

3 POL: (det) det er en rettigheten du har, og den gjelder da for hele saken

Reformuleringer ved (3) retten gikk ut på å oppklare hva som menes med en forsvarer, ved å raskt følge opp med at det er en advokat som refereres til, som illustrert i *transkripsjon 3*. Politiet benytter seg av begrepet *forsvarer* videre i samtalen, siden de har etablert hva det betyr nå. Dette kan være grunnet at begrepet *forsvarer* er ansett som et mindre muntlig eller mindre anerkjent ord, også for morsmålsbrukere. 'Advokat' er ansett som et mer tilgjengelig- og hverdagsbegrep (Svennevig, Urbanik, Diepeveen, 2024, s.323).

L1	Reformulering		L2	Reformulering
Saken (1)	2 (22,22%)		Saken (1)	17 (32,08%)
IPTFS (2)	3 (50%)		IPTFS (2)	25 (46,3%)
Forsvarer (3)	4 (16,67%)		Forsvarer (3)	8 (6,8%)

Tabell 8: Bruken av reformulering utover påtaleinstruksrettigheter i L1 og L2 avhør.

De presenterte transkripsjonene representerer hvordan og når reformulering forekommer i avhør. Det er lite avvik i måten reformulering forekommer på, og de fleste tilfellene forekommer etter tekniske begreper både i L2 og L1 avhør. Det som er verdt å merke seg er at, selv om andelen av ganger reformulering forekommer kan peke mot forskjeller i L1 og L2 avhør, følger prosentandelen det samme mønsteret. I L1 avhør er det brukt reformulering fire av ni ganger ved retten til en forsvarer, som utgjør flest ganger, men minst prosentandel. Dette er fordi prosentandelen er sett i forhold til totalbruken av forebyggende strategier. Det er fortsatt interessant å se at reformulering ble brukt flest ganger ved formidling av retten til en forsvarer i avhør med morsmålsbrukere, men ved andrespråklige er reformulering brukt flest ganger ved retten til å ikke forklare seg. Det er også interessant å se at, selv om reformulering er brukt minst ved formidling av (3) i både L1 og L2 avhør, er prosentandelen mer jevnt fordelt mellom de tre rettighetene i L1 avhør enn det er i L2 avhør. I L2 avhør

utgjør reformulering kun 6,8% ved formidling av (3) i forhold til 32,08% ved (1) og 46,3% ved (2). Det kan peke mot at politiet vektlegger ulike rettigheter for morsmålsbrukere og andrespråklige. Eller at istedenfor å bruke reformulering i L2 avhør ved formidling av retten til en forsvarer, velger politiet å bruke en annen forebyggende strategi som (*tabell 8 og 9*).

Forenkling kan ansees som en mer effektiv måte å forebygge problemer på ved å benytte seg av enklere begreper og å unngå reparasjoner som reformuleringer, som tar mer plass i samtalen. Formen på rettigheten kan også spille en rolle for hvorfor en forebyggende strategi er brukt oftere enn andre. Retten til å la seg bistå av en forsvarer er en rettighet som er lang og er beskrevet med vanskelig språk. I rettigheten om at vedkommende ikke har plikt til å forklare seg, er det færre vanskelige ord, og det er mindre erstatningsord som er presise nok. Dette kan være grunnen til hvorfor reformulering er mer vanlig ved denne rettigheten enn andre.

Reformulering er brukt i samspill med ulike forebyggende strategier. Til sammen er reformulering brukt 29 ganger i avhør i kombinasjon med enten forenkling, oppdeling, eller forståelsessjekk (*tabell 5,6 og 7*). Oppdeling og reformulering er den kombinasjonen som oftest brukes sammen. Som to av de tre største forebyggende strategiene, er det naturlig at de to blir ofte brukt sammen. Reformulering er brukt ved tekniske termer, mens oppdeling påvirker hele turen ved å stykke den opp i mindre porsjoner. De overlapper ikke hverandre og kan dermed brukes godt samtidig under formidling av rettigheter. Denne kombinasjonen er den mest brukte både ved formidling av saken og ved formidling av retten til å ikke forklare seg (*tabell 5 og 6*).

4.2 Forenkling i avhør

Forenkling var den forebyggende strategien som ble tatt i bruk hyppigst i avhør (*tabell 1*). Dette er nok på grunn av hvordan kodeinstruksen betegner forenkling. Hvor den tar med stilistiske forandringer, som å kutte ned deler av rettighetene som ikke bidrar til en lettere forståelse. Hvordan forenkling ble kodet, tas en nærmere kikk på i *transkripsjoner 5 og 6*. Retten til å la seg bistå av en forsvarer (3) fikk flest forenklinger i L1 og L2 avhør, grunnet at det er den lengste og mest tekniske skrevet rettigheten i påtaleinstruksen (*tabell 2 og 3*).

L1	Forenkling		L2	Forenkling
Saken (1)	-		Saken	-
IPTFS (2)	1 (16,67%)		IPTFS	14 (25,93%)
Forsvarer (3)	18 (75%)		Forsvarer	71 (60,35%)

Tabell 9: Bruken av forenkling utover påtaleinstruksrettigheter i L1 og L2 avhør.

Når politiet gjør rede for saken og siktelsen, er det ingen forhåndsbestemt måte å formidle dette på. Siden avhør handler om forskjellige ting, og det ikke er noen bestemt måte å formidle rettigheten (1) på, så er dette opp til etterforskeren. Dermed er det også ingen forenklinger tatt i bruk ved formidling av sak med siktelse (tabell 9). Ingen plikt til forklaring er en kort formulert rettighet slik at den for det meste blir formidlet som den er beskrevet i påtaleinstruksen, med få unntak.

Transkripsjon 4- L2 avhør

1 POL: e:m:: du trenge::r- når det kommer til rettigheter da så trenger du ikke å forklare deg

2 POL: det er en rettighet du har

3 POL: samtidig som det er dette da en fin mulighet for deg til å og din forklaring og uttrykke dine syns- synspunkter

I transkripsjon 4 på linje 1, erstatter etterforskeren 'ingen plikt' med 'trenger ikke' i første tur, som kan være enklere å forstå, og sparer tid i 1. linje. Allikevel supplerer fohørerens med linje 2 og 3 for å oppklare at det er en rettighet, og ikke en anbefaling eller råd fra politiet. Oppklaringen tar en del plass i samtalen og viser til at bruken av forenkling ved formidling av rettigheten (2) kan være upresis, som tidligere nevnt i kapittel 4.1 Reformulering.

Formuleringen på retten til en forsvarer er sjelden brukt ordrett som den står i påtaleinstruksen. Selv om det finnes få tilfeller i L2 avhør hvor den er det. Etter hvordan retten (3) er betegnet i kodeinstruksen, vurderes stilistiske forandringer. Når politiet kutter ut

delar eller bytter ut ord med andre, er disse vurdert som en forenkling. Et slikt eksempel er det mulig å se i *transkripsjon 5* under.

Transkripsjon 5 - L2 avhør

1 POL: e:: og så har du rett til å deg bistå av forsvarer (.) e på ethvert trinn av saken også i det avhøret her

2 POL: e: etter eget ønske (.) har du no:: ønske om det nå eller?

De fleste politibetjente kutter ut *'herunder ved politiets avhør av ham'* og erstatter med et mer muntlig *'også nå i avhør'* og andre lignende variasjoner, som i *transkripsjon 5*, linje 1. I påtaleinstruksen er det tydelig merket at det er vedkommendes valg om de ønsker å ha en forsvarer til stede, og at det også gjelder avhøret man er i nå. I lover som påtaleinstruksen må beskrivelsene være nøyaktig for å unngå en tvetydig betydning. I muntlige samtaler blir slik informasjon mer forstått fra konteksten. Det er muntlig språk som gjelder for det meste i avhør på lik linje med andre institusjonelle samtaler. Alle avhør med minst én forenkling ved forklaring av retten til en advokat er forenklet stilistisk. Det er også avhør hvor forenkling ble brukt flere ganger under samme rettighet, hvor tekniske begreper er erstattet med klarere språk i L2 og L1 språk. Under (3) er det 20 avhør hvor forenkling ble brukt flere ganger (>1) i L2 avhør, og i L1 avhør er det tre avhør. Det viser til at etterforskere foretrekker å forenkle stilistikken først, for et mer muntlig språk. Det er når de oppdager mulige problemer i turen, at de forenkler også tekniske begreper. Forenkling under rettigheten kunne forekomme tre ganger totalt. Basert på kodeinstruksens begrensning til hva som regnes som tekniske begreper og hva som skulle regnes som en stilistisk forandring.

Transkripsjon 6 - L2 avhør

13 POL: eh (.) alle som er anmeldt i en straffesak kan velge å ha med seg en advokat hvis de ønsker det i alle trinn i saken

Transkripsjon 6 er et godt eksempel for å vise til alle mulige måter forenkling kan benyttes på (basert på kodeinstruksen) ved formidling av retten til en forsvarer. I *transkripsjon 6* er det to tekniske termer *'rett til å la seg bistå'* og *'forsvarer'* byttet ut med mer hverdagslige uttrykk, som gir to forenklinger. Deretter er stilistikken til rettigheten forenklet, i samme stil som illustrert i *transkripsjon 5*. Dette er grunnen til et høyt antall forenklinger når politiet forteller

retten til en forsvarer. Det finnes også tilfeller i L2 avhør, hvor etterforskere formidlet rettigheten ord for ord som den er beskrevet i påtaleinstruksen. Dermed er stilistiske forandringer ikke mulig å utelukke, siden det må være et bevisst valg fra politiets side om å forenkle den rettigheten for vedkommende. Grunnen til dette kan være å eksplisitt gjøre det enklere å forstå, eller at det er lettere å huske å formidle rettigheten ved å benytte seg av en mer muntlig versjon av rettigheten. Slik vil politiet implisitt bidra til en lettere forståelse og forebygge problemer videre i samtalen. Det er sant at mange av disse stilistiske forenklinger er minimale, og ofte er det kun et ord eller en mindre del av rettigheten som faktisk er forenklet. Under kvantitativ koding er disse tilfeller enten utelukket eller tatt med. Under utviklingen av kodeboken ble det tatt et forsøk på å finne en mellomting, for å unngå forskyvning av resultater. Dermed ble kodeinstruksen utviklet slik at stilistiske forandringer regnes som (=1) verdi i sin helhet, og ikke (=1) verdi for hvert ord, som ble stilistisk forandret. Mengden av stilistiske forandringer kan også delvis skyldes at rettigheten ikke er skrevet på en muntlig måte, og siden kodeinstruksen tar utgangspunkt i påtaleinstruksen, vil dette føre til slike resultater som i denne kodingen. Selv om resultater kan anees som forskjøvet, er bruken av stilistisk forenkling fortsatt en aktiv måte for politibetjenter å lette forståelse av rettighetene for både L2 og L1 mistenkte ved å bruke en mer muntlig stil. Som nevnt tidligere, er det flere avhør med flere forenklinger under retten til en forsvarer i L2 avhør, enn det er i L1 avhør. Grunnen til det kan være at etterforskerne benytter seg oftere av forenkling av tekniske termer i L2 avhør enn i L1 avhør, men tendensen for at det er retten til en forsvarer som blir oftest forenklet, er lik for begge typer avhør.

Siden forenkling forekommer oftest ved den (3) rettigheten, forekommer det da også flest kombinasjoner med forenkling ved den rettigheten. Reformulering og forenkling i en kombinasjon blir brukt åtte ganger, oppdeling i samspill med forenkling er brukt fire ganger under (3).. Retten til å la seg bistå av en forsvarer er en lengre rettighet som ofte kan dra nytte av å deles opp i mindre porsjoner, samt at den har flere tekniske begreper som kan både reformuleres eller forenkles. Ved å bruke flere forebyggende strategier ved forklaring av rettighetene, kan det bidra til større sjanse for å lette forståelsen og skape et felles forståelsesgrunnlag med den mistenkte. Retten til å la seg bistå av en forsvarer er også den rettigheten som skiller seg ut med at det er ingen kombinasjon mellom reformulering og

oppdeling under denne rettigheten. Dette kan også være på grunn av at politiet muligens bruker forenkling istedenfor å reformulere.

4.4 Forklaring i avhør

Forklaringer er det lite av i datamaterialet. Kodeinstruksen ser etter tydelige markerte sekvenser hvor politiet forklarer et teknisk begrep, som kan være grunnen til hvorfor dette er slik. Etterforskere forklarer tre ganger (1,6%) i avhør med andrespråklige og fire ganger (2,9%) ved avhør med morsmålsbrukere (*tabell 2 og 3*).

L1	Forklaring		L1	Forklaring
Saken (1)	2 (22,22%)		Saken (1)	3 (5,66%)
IPTFS (2)	2 (33,33%)		IPTFS (2)	0 (0%)
Forsvarer (39)	0 (0%)		Forsvarer (39)	0 (0%)

Tabell 10: Bruken av forklaring i påtaleinstruksrettigheter i L1 og L2 avhør.

Det er noen interessante preg, når man ser på hvordan den er spredd utover de tre rettighetene. I L1 avhør utgjør denne forebyggende strategien 33,33% av alle forebyggende strategier ved formidling av ingen plikt til å forklare seg, og 22,22% ved formidling av saken med siktelse (*tabell 10*). I forhold til andrespråklige avhør hvor den forebyggende strategien utgjør kun 5,66% ved formidling av saken, er andelen av forklaringer mye større i L1 avhør. Det er også mangel på denne forebyggende strategien ved formidling av retten til en forsvarer, som kan forklare den lille totalen og større andel ved rettighetene (1) og (2) i L1 avhør. Rettigheten (3) er den delen i påtaleinstruksrettighetene hvor hyppigheten av andre forebyggende strategier som ble brukt av politiet i L1 og L2 avhør er veldig høy, som kunne ha bidratt til den mindre relative frekvensen av forklaringer i resultatene. Denne forebyggende strategien er også den andre mest brukte ved formidling av (1) og (2) i L1 avhør (*tabell 3 og 4*). Dette er en en kontrast til L2 avhør, hvor den ikke er så vanlig å bruke og utgjør den minste andelen av alle

forebyggende strategier i saken med siktelse med 5,66%, og er kun brukt under formidling av saken med siktelse (*tabell 3*).

Det politiet forklarte mest i avhør gikk ut på formidling av hva siktelsen betyr, som illustrert i *transkripsjon 7* under.

Transkripsjon 7 - L2 avhør

1 POL: mts .h em(.) og du er da sikta: i saken og: (.) det som det betyr når du er sikta er at e: politiet mener at er (.) mer sannsynlig at du har gjort (.) det du er anklaget for, enn ikke

2 POL: h. det er det det betyr at man er siktet i saken.

Politiet innleder med å si at personen i avhøret er siktet, og deretter går rett på å forklare hva det betyr å være siktet (*transkripsjon 7*). Forklaringen er innledet med ‘*det som det betyr*’ som signaliserer at politiet skal fortsette med turen til den mistenkte. I linje 2 understreker etterforskeren at det er ‘*det er det det betyr*’ som ikke blir kodet som en reformulering, for at den ikke reformulerer, men heller gjentar, og heller ikke som en ny forklaring for at den refererer tilbake til tidligere forklaring og ikke innleder en ny en. Politiet til sammen forklarte fem ganger under formidling av saken med siktelsen (*transkripsjon 2 og 3*). Når det gjelder L2 avhør politiet kun forklarte ved beskrivelse av siktelsen og saken, som kan tyde på at politiet foretrekker å bruke andre typer av forebyggende strategier når det gjelder samtaler med andrespråklige. I avhør med L1 mistenkte, benyttet politiet seg av forklaringer ved rettighetene (1) og (2). Det er vanskelig å komme med et definitivt svar på hvorfor dette er tilfellet, det kan være at politiet setter forskjellige rettigheter i fokus for andrespråklige og morsmålsbrukere, eller at den er erstattet med forenklinger eller reformuleringer, ved avhør med andrespråklige. Det er en andel flere forenklinger i L2 avhør ved rettigheten (2) enn det er i L1 avhør. Det kan tyde på at politiet foretrekker å forenkle over å forklare i møte med andrespråklige mistenkte. En annen faktor som kunne ha påvirket det lille antallet registrerte forklaringer, er hvordan politiet innleder dem. I kapittel **3.2.1 Fremgangsmåte** ble det nevnt at reformuleringer og forklaringer er ofte like i form. Det som i hovedsak skiller disse to fra hverandre i kodingen, er formen på innledningen til disse to. Dermed, når politiet ikke bruker en klar og markert innledning som kodeinstruksjonen ber om, og bruker et enklere ord som ‘*altså*’ osv. ville dette regnes som en reformulering og ikke en forklaring. Dette kan også

være grunnen til hvorfor det er en så sterk kontrast i bruken av forklaringer i L1 og L2 avhør. Etterforskere bruker kanskje enklere og kortere innledninger som ‘altså’ og ‘eller’ når de skal forklare et teknisk begrep med møte med andrespråklige, istedenfor en lengre innledning til forklaring som ‘det vil si’ og ‘det betyr’.

4.3 Oppdeling i avhør

Oppdeling er en forebyggende strategi som gjør formidling av større mengder informasjon lettere å forstå. Dermed er det ikke overraskende at politibetjentene delte opp turen sin oftest ved formidling av saken med siktelse i L1 og L2 avhør (tabell 3 og 4). Oppdeling er den tredje mest brukte forebyggende strategien med 23,3% eller 54 ganger til sammen (tabell 1).

L1	Oppdeling		L2	Oppdeling
Saken (1)	5 (55,56%)		Saken	29 (54,27%)
IPTFS (2)	0 (0%)		IPTFS	12 (22,22%)
Forsvarer (3)	2 (8,33%)		Forsvarer	6 (5,1%)

Tabell 11: Bruken av oppdeling i påtaleinstruksrettigheter i L1 og L2 avhør.

I avhør tok rettigheten (1) ofte mest plass, siden politiet forklarte hvorfor mistenkte ble tatt inn i avhør, og hva siktelsen er. I avhør kunne sakene være enkle og korte, mens andre kunne være mer komplekse og innebære flere forbrytelser, som politiet går gjennom. Noen oppdelinger er tydelige, med hver porsjon tydelig merket med stigende intonasjon og tydelig pause for tilbakemelding fra samtaledeltakeren som i *transkripsjon 8*. Andre brukte oppdelinger tok i bruk større porsjoner på omtrent en hel setningslengde.

Transkripsjon 8 - L2 avhør

1 POL: e (.) du er ↑mistenkt

- 2 **MIS:** ja
- 3 **POL:** for å gå (.)med kniv,
- 4 **POL:** på offentlig [sted],
- 5 **MIS:** [ja]
- 6 **MIS:** og det var ikke med vilje

I *transkripsjon 8* formidler politiet en relativt kort siktelse og hva avhøret dreier seg om, i tre porsjoner. Første porsjon i linje 1, avslutter med en stigende intonasjon som signaliserer at turen skal fortsette. Ved siste porsjon senkes intonasjonen for å indikere at politiet nærmer seg slutten av turen, og det er først da den mistenkte tar over neste tur, i linje 6. I linje 2 og 5 gir de tilbakemeldingssignaler, som ikke telles som en individuell tur.

Tilbakemeldingssignaler er mot slutten og ofte overlappende med talen til politibetjenten. Det viser at de følger med på samtalen og oppfordrer politibetjenten til å fortsette.

Ved formidling av mer informasjon vil det være naturlig med en hyppigere bruk av oppdeling for å forebygge forståelsesproblemer (Svennevig, 2015). Dette kan bekreftes av avhør med L1 mistenkte. I L1 avhør er oppdeling den mest vanlige forebyggende strategien ved formidling av saken med siktelse med 55,56%, og minst brukt ved formidling av at vedkommende ikke må forklare seg, hvor det var ingen oppdeling som ble brukt (*tabell 11*). I midten ligger det retten til en forsvarer med 8,33%. I avhør med L2 mistenkte, er denne tendensen avbrutt, saken med siktelse er fortsatt på toppen med 54,27%. På andre plass derimot er rettigheten til å ikke forklare seg, som utgjør 22,22% og bruken av oppdeling ved formidling av retten til en forsvarer lander sist med 5,1% (*tabell 11*)

Når politiet formidlet at vedkommende ikke trenger å forklare seg, og stykker dem opp i mindre porsjoner, de minste porsjonene uthever ofte den viktigste informasjonen. Som i linje 2, 4, og 7 i *transkripsjon 9* under.

Transkripsjon 9 - L2 avhør

- 1 **POL:** e:::m og det er jo de f- den første retten din det er jo at
- 2 **POL:** du: har ingen plikt til [å forklare deg],
- 3 **MIS:** [neineineinei]
- 4 **POL:** ovenfor meg, (.)
- 5 **POL:** de:t men dette er den sjansen du har til å [forklare] deg

[e] (.)

6 MIS : [ja] [hmmmh]

7 POL: og belyse din side av saken

8 MIS : ja

De minste porsjonene, er dem som er viktigst å få med seg ut ifra hva det betyr for den vedkommende. I kombinasjon med en stigende intonasjonen skapes det ekstra trykk og mer oppmerksomhet mot det som blir sagt. Oppdeling i dette tilfellet er ikke nødvendigvis brukt med tanke på korttidsminne (Clark, 1996), men politiet benytter oppdeling for å vektlegge det som er viktigst å få med seg, og gjøre det mer tilgjengelig. For morsmålsbrukere kan det å skille hva som er viktigere og hva som er mindre viktig, forekomme lettere. Siden språket ikke er en barriere, kan de fokusere på å filtrere informasjonen, og ikke trenger å bruke energi på å avkode betydningen av innholdet. Når politiet bruker oppdeling som i *transkripsjon 8* og *9*, filtrerer de informasjonen for den mistenkte, som kan resultere i en lettere forståelse av rettigheter. Ved formidling av retten til en forsvarer er oppdeling brukt på lik måte som illustrert i *transkripsjon 8* og *9*. Rettigheten har deler som er viktigere å få med seg enn andre, samt at stigende intonasjon er med på å bidra til å utpeke deler som er viktigere enn andre. Det viser til at oppdeling som en forebyggende strategi kan brukes på ulike måter. Oppdeling er en forebyggende strategi som kan lett tilpasses til hver enkelte samtaledeltaker. Ettersom hvordan taleren vurderer språknivået eller hvor viktig informasjonen som formidles er.

4.5 Forståelsessjekk i avhør

Det er to typer forståelsessjekk som forekom innen avhør, den ene befant seg underveis i formidling av en rettighet fra påtaleinstruksen og den andre, etter alle rettighetene ble fremstilt for den mistenkte som et frittstående spørsmål om alle påtaleinstruksrettighetene. Alle tabeller som er fremvist til nå, tar ikke med den frittstående forståelsessjekken. Det er fordi den ikke passet inn det formatet resultatene ble vist på. Til sammen var det åtte forståelsessjekker ved formidling av rettighetene og syv frittstående forståelsessjekker etter formidlet påtaleinstruksrettigheter. Det er viktig å merke seg dette skillet fordi det kan være flere forståelsessjekk i avhøret som ikke omhandler påtaleinstruksrettigheter, disse forståelsessjekkene er ekskludert fra denne studien.

Totalt	Reformulering	Forenkling	Forklaring	Oppdeling	Forståelsjekk
232 (100%)	59 (24.7%)	104 (43.5%)	7 (2.9%)	54 (22.6%)	15 (6.3%)

Tabell 12: Totaloversikt over forebyggende strategier fra alle L1 og L2 avhør, med frittstående forståelsjekk.

En av de frittstående var under avhør med L1 mistenkte og seks av dem var under avhør med L2 mistenkte. Selv om det er nesten dobbelt så mange forståelsjekk når frittstående blir lagt til, forandrer dette ikke den relative frekvensen for bruken av forebyggende strategier. Den eneste forskjellen blir andelen av prosentene. *Frittstående forståelsjekk (tabell 12).*

Transkripsjon 10 - L2 avhør

- 1 **POL:** em (.) og då har du ikke noe plikt til å forklare deg, (.)
- 2 **POL:** .mts men det kan skade DIN troverdighet hvis du ikke ønsker å forklare deg (.)
- 3 **MIS:** jaja (ja)
- 4 **POL:** men du- m- MÅ ikke (.)
- 5 **POL:** hmts e:: forstår du?
- 6 **POL:** (hva) det m- at det er forskjell liksom
- 7 **MIS:** m
- 8 **POL:** Du kan også ha en forsvarer til stede her i avhøret-

Forståelsjekk ved formidling av rettigheter refererer direkte til rettigheten etterforskeren akkurat har formidlet til den mistenkte. Slik som illustrert i *transkripsjon 10*, linje 5 og 6. Mistenkt svarer i linje 7, og samtalen fortsetter til neste rettighet (linje 8). Svaret til den vedkommende er nokså svak og tvetydig (Svennevig, 2022, s.107). Bekreftelsen i linje 7 kunne ha vært kombinert med et nikk med hodet eller lignende kroppsuttrykk som ikke blir med i analysen siden datamaterialet er i form av lydopptak. Det er likevel klart at politiet valgte å forstå det som et 'ja' ved at de fortsatte videre med samtalen. Likevel gir det ingen definitive svar om de har samme forståelsesgrunnlag som politiet. Det er fordi den mistenkte kan svare 'ja' selv om de ikke forstår rettighetene for å ikke tape ansikt i den sosiale

relasjonen (Svennevig, 2009, s.41). Å vise manglende forståelse er truende for den sosiale verdien for vedkommende og det kan være tilfeller der mistenkte velger å svare 'ja' selv om de mener 'nei' eller 'ikke helt' når de blir spurt om forståelse. Frittstående forståelsesjekk samler alle tre rettighetene under en paraply og søker etter en bekreftelse på at alle rettighetene er forstått, slik som illustrert i *transkripsjon 11*.

Transkripsjon 11 - L2 avhør

1 POL: Jeg vil egentlig at du gjentar for meg rettighetene som du har forstått, sånn at jeg vet at du har forstått rettighetene dine

2 MIS: at jeg har rett til å ha med advokat, som jeg har gjort

3 POL: mh

4 MIS: at jeg ikke har noe plikt til å forklare meg til politiet

5 POL: at jeg helst... at jeg ikke skal lyve, men heller snakke sant når jeg blir stilt spørsmål

7 MIS: mh.

8 POL: og at der opp til meg om jeg skal ta pause eller ta råd fra advokaten min un

9 MIS: mh.

I *transkripsjon 11*, ønsker etterforskeren et svar om alle rettigheter og andre formaliteter som ble formidlet til den mistenkte, er forstått. Slik frittstående forståelsesjekk hjelper å få en del av den institusjonelle samtalen oppsummert. Forståelsessjekk som den frittstående bidrar ikke til et større forståelsesgrunnlag om svaret er bare 'ja' eller et annet bekreftende uttrykk er benyttet som i *transkripsjon 10*. I avhøret som *transkripsjon 11* illustrerer, graver etterforskeren litt dypere etter et fullverdig svar og spør etter en gjenfortelling av rettigheter. Dette vil gi politibetjenten en større forståelse for hva den vedkommende har fått med seg. Dette er et sterkt svar som bekrefter et felles forståelsesgrunnlag i samtalen bedre enn et 'ja/nei' svar (Svennevig, et al., 2024, s.335-337). Slike forståelsessjekker hvor etterforskerne spør etter gjentagelse fra den mistenkte, er det fåtall av ved formidling av påtaleinstruksrettigheter.

Forståelsessjekk innenfor rettighetene ble oftest brukt ved formidling av (1) hva den mistenkte er siktet for, med 7,55% i L2 avhør og 11,11% i L1 avhør (tabell 13).

L1	Forståelsesk		L2	Forståelsessjekk
Saken	1 (11,11%)		Saken	4 (7,55%)
IPTFS	0 (0%)		IPTFS	3 (5,56%)
Forsvarer	0 (0%)		Forsvarer	0 (0%)

Tabell 13: Bruken av oppdeling i påtaleinstruksrettigheter i L1 og L2 avhør, uten frittstående forståelsessjekk.

I L1 avhør er det brukt kun én forståelsessjekk under alle rettighetene, og den ene utgjør de 11,11% . I L2 avhør er det to rettigheter hvor denne forebyggende strategien ble benyttet. Forståelsessjekk utgjør 7,55% av forebyggende strategier ved formidling av saken med siktelse i avhør med andrespråklige, og 5,56% ved formidling av at mistenkte ikke har plikt til forklaring. De fleste forståelseskjekker er ganske enkle og er ute etter ja/nei svar. Det er få eksempler av forståelseskjekker som spør etter gjentakelse av rettigheter, som illustrert i *transkripsjon 11*. Det er ingen forståelseskjekker ved fremstilling av retten til en forsvarer. Dette kan være fordi at politiet, ofte etter de har formidlet den retten, spør om det er noe den vedkommende ønsker seg å ha. Dette kan indirekte sjekke forståelsen, ved at spørsmålet er skjønt og besvart.

På lik linje som at noen svar fra vedkommende kunne være tvetydige, noen mulige forståelseskjekker kan også være det. Det er fire avhør med L2 mistenkte hvor politibetjenter uttrykte et bekreftende spørsmålsuttrykk som ikke er direkte spørsmål om forståelse, men kan bli ansett som et. Disse faller bort fra kodeinstruksen, men allikevel er det et ønske å belyse at dette var mulige forståelseskjekker som etterforskere tok i bruk. *Transkripsjon 2* viser til et slikt avhørene.

Transkripsjon 2 - L2 avhør

- 1 **POL:** Saken dreier seg jo om lagning altså at du har kjøpt alkohol o:g
- 2 **POL:** (i) overleverte det til en en som er mindreårig
- 3 **POL:** (.) hmhm, :: (.)
- 4 **POL:** mts .h nå er det sånn som jeg sa at du er ikke pliktig til å avgi en forklaring for politiet, men detter er jo din sjanse til å få muligheten til å forklare din side av saken↑
- 5 **POL:** sånn som du har opplevd ting

I linje 3, hummer politiet med stigende intonasjon som gir den et spørrende preg. Den er også uthevet med mikropausur både før og etter, som får det spørrende uttrykket til å stå for seg selv. Etter linje 3, fortsetter politiet med neste rettighet. Humming finner sted i de fleste avhør, det er et tegn på at man lytter og følger med i samtalen, de er vanlige tilbakemeldingssignaler (Svennevig, 2022, s.106). Det som er spesielt med denne hummingen, er at den er enestående og forekommer fra taleren selv, slik at den ikke er et tilbakemeldingssignal, men mer som et slag av bekreftende uttrykk. I *transkripsjon 6*, er det tatt i bruk to slike bekreftende uttrykk, på linje 7 og 12, etter at den mistenkte har gitt et svar på linje 6 og tilbakemeldingssignal på linje 11.

Transkripsjon 6 - L2 avhør

- 1 **POL:** men n- (.) nå skal vi gå gjennom [dette]
- 2 **MIS:** Ja
- 3 **POL:** å så vil jeg gjerne høre hva du har å tenke om det. Men før vi gjør det skal jeg bare være sikker på at du har forstått (.) akkurat hva saken gjelder
- 4 **MIS:** ja
- 5 **POL:** og hvilke rettigheter du har (.) for at det er en del av jobben min å sørge for at du kan benytte deg av de rettighetene du har. [(okei)]
- 6 **MIS:** Ja (.) (men det) er greit, ja
- 7 **POL:** >Mhm, :<
- 8 **POL:** Ehm: du har ingen plikt til å forklare deg for meg. Det er

ingen som kan tvinge deg for meg

9 MIS: ja

10 POL: Hvis du ønsker å forklare deg så er det av egen fri vilje (.) og du bestemmer selv hva du vil [si og ikke]

11 MIS: [okei]

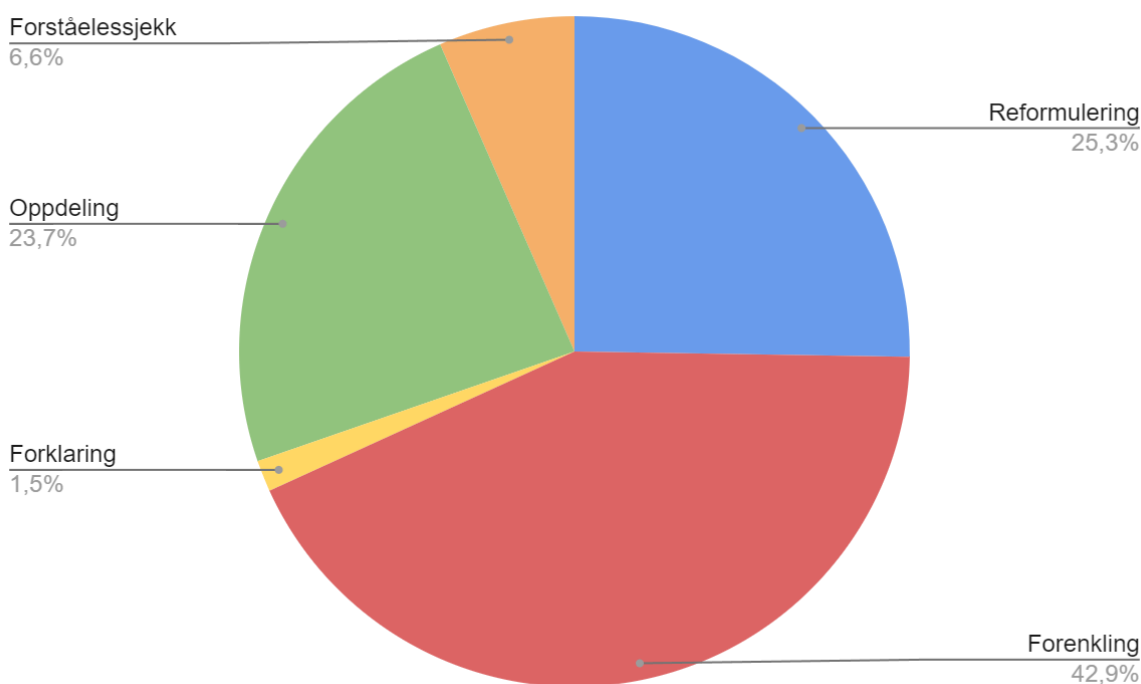
12 POL: Mhm, :

13 POL: eh (.) alle som er anmeldt i en straffesak kan velge å ha med seg en advokat hvis de ønsker det i alle trinn i saken

På like måte som i *Transkripsjon 2*, benytter politiet seg av en frittstående humming med stigende intonasjon, som oppsummerer samtalen. Disse hummende uttrykk forekommer ved skifte av tema, eller ved skifte på ting man snakker om. På linje 8 går politiet over fra å fortelle hvordan avhøret skal foregå (linje 1-5) til formidling av rettighetene (linje 8). Videre når politiet går videre til neste rettighet (linje 13) er det også merket med et 'mhm' på linje 12. Disse hummingene kan fungere som en tenkepause for den som taler eller som et oppsummerende/avsluttende uttrykk for å vise at man går over til neste sak. De eier også et spørrende preg som kan være ute etter et nikk, eller en annen form for bekreftelse fra samtaledeltakeren. Siden disse er utfordrende å kategorisere, er disse utelukket fra kodingen grunnet dens flertydighet.

5.0 Oppsummering og drøfting

Dette kapittelet skal oppsummere og svare på problemstillingen som spør etter: *Hvilke forebyggende strategier er mest brukt under avhørssamtaler med andrespråklige for å gjøre de kjent med rettighetene?* og dens hjelpespørsmål; *Hvilket likheter eller forskjeller finnes det i avhørssamtaler med morsmålsbrukere når politiet gjør dem kjent med sine rettigheter, i forhold til andrespråklige?* Først blir problemstillingen kort besvart, deretter drøftes det over analysens svakheter og hvordan denne studien kan bidra til videre forskning. Resultatene blir reflektert over i forhold til tidligere forskning. Videre blir forståelsessjekk og forenkling reflektert over, og det er nettopp disse to forebyggende strategier som skiller seg ut fra den relative frekvensen i forhold til L1 og L2 mistenkte. Til slutt blir de generelle tankene fra drøftingen og analysen oppsummert, før avslutningen av oppgaven.

Figur 9: Resultat av total bruk av forebyggende strategier i L2 avhør, med frittstående forståelsessjekk.

Kakediagrammet over illustrerer fordelingen av forebyggende strategier benyttet i L2 avhør på de tre påtaleinstruksrettighetene, med den frittstående forståelsessjekken. Det er en visuell

representasjon av resultatene, som svarer kort på problemstillingen. Analysen viser til at politiet tilpasser de forebyggende strategiene til enhver rettighet i avhør. Dette ble også vist til i Svennevig, Diepeveen, og Urbanik (2024, s.337) sin studie. Ettersom at hver rettighet har en egen form og rolle i avhøret, bruker politiet de forebyggende strategiene i samspill med hverandre for å lette forståelse av dem for vedkommende. De mest brukte forebyggende språklige strategier er oppdeling, reformulering, og forenkling. Resultater fra dette kvantitative studien stemmer overens med den kvalitative forskningen utført av Svennevig, Urbanik, og Diepeveen (2024). Forebyggende strategier var også brukt veldig likt i avhør med L1 og L2 mistenkte, med små forskjeller som reflekteres over, under. Mengden av de brukte forebyggende strategiene i avhør, avhenger av etterforskere som tilpasser sitt språk etter deres egen oppfatning hvor problemer med forståelse kan oppstå. Det er også basert på hvor muntlig rettigheten er og hvordan etterforskeren oppfatter hva som kan være problematisk i turen.

Som tidligere nevnt i **1.1.1 Avhør**, har norsk politivesen ingen pålagt måte å formidle påtaleinstruksen. De aller fleste etterforskere i avhør er trofaste til påtaleinstruksen. Dette kan være som Svennevig, Urbanik, og Diepeveen (2024, s.338) nevner for å beholde en viss balanse mellom interaksjonelle og institusjonelle interesser. I de fleste avhør er det brukt en viss form for en forebyggende strategi, også i avhør med morsmålsbrukere. Det er to avhør som avviker fra dette i hele datamaterialet, der etterforskere ikke tar i bruk noen forebyggende strategier og formidler påtaleinstruksrettighetene ord for ord. Politiets institusjonelle oppgave er å innhente informasjon, samt å gjøre de mistenkte kjent med rettighetene sine, på et språk de forstår (Det høyere påtalemyndighet, 2016, 4.4 Tolk, s.6). Dermed er utgangspunktet at mistenkte behersker norsk på et nivå mellom: de som ikke snakker så godt norsk, men heller ikke trenger tolk og de som snakker og forstår godt norsk. Språknivået i denne studien er ikke vurdert. Studien er avgrenset til å fordele andrespråklige til en stor og grov gruppe '*L2 mistenkte*', som ikke sier noe mer om hvor godt eller dårlig den mistenkte snakker norsk. Det er fordi det ville vært en tidkrevende prosess å utføre en slik måling på språknivået, det er heller ikke sikkert at vurderingen vil bli riktig ut ifra avhør med avgrensning til kun påtaleinstruksrettigheter. Siden det er såpass tidlig inn i samtalen er det vanskelig både for denne studien og for politibetjentene å vurdere språknivået til den

mistenkte. Dette kan være et godt utgangspunkt for en ny studie, som kan fokusere på å fordele de andrespråklige mistenkte i ulike språknivåer. For å kunne gi et mer klar bilde av hvordan forebyggende strategier er brukt i forhold til hvor godt de mistenkte behersker norsk. Gjennom datamaterialet fantes det avhør hvor etterforskere ikke har tatt i bruk forebyggende strategier i det hele tatt, men det er også et avhør hvor det ble tatt i bruk opp til ti forebyggende strategier. Resultatene viste at politiet i gjennomsnitt brukte omtrent tre forebyggende strategier i L2 avhør, dermed er ti forebyggende strategier uvanlig mye. Det peker mot at etterforskere brukte mye krefter for å lette forståelse av innholdet i avhøret til denne mistenkte, og det kan være nettopp fordi språkferdighetene til vedkommende ikke var så gode. Denne studien ser på hvordan politiet bruker språket sitt ut ifra den informasjonen de har selv, og språknivået er ikke informasjon man får i virkeligheten, men heller kjenner på i samtalen. Det er politiet som er fokuset i denne studien, og hvordan de klarer å navigere mellom språkbarrierer og forsøker å utføre sin institusjonelle oppgave samtidig som de kan bevare en sammenhengende samtale.

Kodeboken beskriver hver forebyggende strategi og hvordan de skal gjenkjennes. Det kodeboken tar ikke for seg, og separerer ikke de ulike grunner til hvorfor eller hvordan noen av forebyggende strategiene forekommer. For eksempel reformulering kan forekomme etter tekniske begreper for å lette forståelse av dem. Det kan sies at de fleste reformuleringer ble til på grunn av tekniske begreper, og ikke fordi politiet sa feil. Det er likevel ikke noe data som kan vises til i denne studien for å støtte dette. Det er kun ut ifra kodeinstruksene og hva den utelukker og ikke som kan vurderes, og inntrykket til den som kodet materialet. Å lage en kodebok som skiller de ulike sidene ved forebyggende strategier kunne gi et mer detaljert blikk på hvorfor noen av de forebyggende strategiene ble tatt i bruk. Nå er reformulering både en forebyggende strategi for å lette forståelse, og for å rette opp i det som ble sagt feil. Begge tilfeller forebygger problemer i neste tur, men ikke begge er på grunn av at den mistenkte kan ha problemer med å forstå tekniske begreper. Det som studien fanger godt opp, er mengden av de forebyggende strategiene og muligheten til å se hvor de blir brukt oftest. Det er også mulig å se hvilke forebyggende strategier som blir brukt i kombinasjon under hvilken rettighet, og som oftest brukes i samspill med hverandre (*tabell 2 og 3*). Tabell 5, 6 og 7 viser til at det er reformulering og oppdeling som er den mest vanlige kombinasjonen

sammen. Det kan godt være på grunn av at de to forebyggende strategiene benytter forskjellige taktikker, der reformulering tar for seg vanskelig ord og tekniske begreper. Ved bruk av oppdeling, kan politiet splitte turen i mindre porsjoner og utheve den viktige informasjonen. Det er 35-36 avhør hvor kombinasjoner av flere forebyggende strategier ble tatt i bruk i avhør. Tallet er omtrentlig pga. det er noen avhør som bruker tre forebyggende strategier til sammen. Det gir et estimat på at i over halvparten av avhør, kombinerer politiet forebyggende strategier og ikke kun holder seg til én forebyggende strategi. Dette kan vise til en god bevissthet over problemene i turen og at etterforskere forsøker å forebygge dem. Svennevig (2009) viser til at morsmålsbrukere forholder seg til en rekke hensyn når de er i en samtale med andrespråklige. Som å bruke ulike forebyggende strategier som kan være mest effektive i å skape, eller lette forståelse. Svennevig (2009) viser også til at det er flere førstespråkbrukere som gjør ekstra arbeid for å ikke bringe opp mulige problemer til samtalen. Å kombinere flere forebyggende strategier i en samtale, og det store antallet forenklinger viser til at etterforskere er bevisste for å unngå problemer i avhør. Svennevig, Gerwing, Jensen og Allison (2019, s.223) viser til at det er en relasjon mellom det å bruke flere forebyggende strategier under en samtale, og mindre misforståelser. Det vil si, at det å bruke flere forebyggende strategier gir en større sjanse for å lykkes med å unngå problemer som kan oppstå i samtalen. Denne studien viste at gjennomsnittlig bruk av forebyggende strategier i avhør, er 3,4 for L2 mistenkte og 2,6 i L1 avhør. Som viser til at politiet brukte 0,8 forebyggende strategier mer i avhør med L2 mistenkte, enn i avhør med L1 mistenkte.

Å bruke flere forebyggende strategier kan fremme progressivitet i samtalen, og bevare ansiktet til den mistenkte (Svennevig, 2009). Studien fokuserer på hva politiet sier til den mistenkte, og ikke tar særlig hensyn til hvordan mistenkte svarer. Det følger med at avgrensningen tar for seg den delen i avhøret hvor det er naturlig at politiet tar ordet, og utfører nærmest en monolog når de formidler rettigheter. Dermed er det lite rom i avgrensningen for den mistenkte å miste ansikt, den eneste mulige måten er når etterforskere utfører forståelsessjekk. Da er den mistenkte nødt til å svare, og vise til forståelse av innholdet. Selv om da, er det mulig for at den mistenkte ikke svarer sannferdig for å bevare ansiktet. Dermed, det å utføre forståelsessjekk og bruke forebyggende strategier for å lette forståelse, garanterer ikke at den mistenkte har forstått innholdet, med mindre etterforskere

ber om at den mistenkte gjentar hva de har forstått, men det, som ble henvist tidligere i kapittel **4.5 forståelsessjekk**, er det få av.

Siden dette er en kvantitativ analyse, vil den større mengden av data ha vært bedre for generaliseringen av studien. Men datamaterialet med andrespråklige er tilstrekkelig å utføre noen konklusjoner, grunnet at studien analyserer samtaler, må mengden også være håndterbar. Det som kunne være ønskelig, er en større mengde av avhør med morsmålsbrukere, for å kunne ha et bedre grunnlag for å kunne se forskjeller og likheter. Det som er avgjort, er forskjeller og likheter som kan brukes innledende for å kunne se om det er noe sammenheng ved bruk av forebyggende strategier eller ikke. Og det som denne studien viser til, er at det ikke er så store forskjeller i bruken av forebyggende strategier mellom L1 og L2 avhør.

Politiet bruker oftest reformulering ved formidling av rettigheten til å ikke forklare seg, forenkling ved erklæring av retten til en forsvarer og oppdeling ved fortelling av saken med eventuell siktelse i både L1 og L2 avhør. De tre store forebyggende strategier er benyttet under alle rettigheter, i motsetning til forståelsessjekk og forklaring som forekommer kun ved to rettigheter (1) og (2). Dette kan være grunnet at ved formidling av (3), spør politiet om mistenkte ønsker seg en forsvarer, som kan avsløre om den mistenkte har forstått rettigheten på måten de svarer. Eller så har vedkommende allerede en benevnt forsvarer, som viser til at de benytter seg av den retten og dermed er den forstått. Det er også for få tilfeller med forståelsessjekk. De aller fleste forståelsessjekkene er ja/nei spørsmål som gir et svakt svar på om rettigheten faktisk er forstått. Dette kan også være problematisk, fordi ved å spørre om en forstår noe, er det også en underforstått at en bekreftelse av forståelse er foretrukket (Svennevig, Urbanik og Diepeveen, 2024, s.337). Å spørre om en forstår kan også virke truende for ansiktet til den mistenkte, om de ikke forstår, dermed kan de påstå at de forstår innholdet (Svennevig, Urbanik og Diepeveen, 2024, Svennevig, 2009). Som Svennevig nevner i sin artikkel om *Forståelse og sosiale relasjoner i håndtering av språkproblemer i andrespråkssamtaler* (2009), kan deltakerne forholde seg til ulike hensyn, blant annet hvilke reperasjonsstrategier som fremhever andrespråksbrukeres mangel på kompetanse. Dette kan forklare hvorfor det er flere forståelsessjekker og forklaringer i relativ frekvens i avhør med førstespråksbrukere mot andrespråksbrukere. Frekvensen i L1 avhør er 6,3% ved

forståelsessjekk og 2,9% ved forklaring, for andrespråksbrukere er frekvensen 3,6% ved forståelsessjekk og 1,6% ved forklaringer. Disse er de eneste forebyggende strategiene hvor den relative frekvensen i L1 avhør overstiger den i L2 avhør (*tabell 2*).

Det som er mest tydelig ved resultatene, er at politiet bruker forenklet stilistikk ved formidling av vanskelige setninger, som hjelper med enklere forståelse for de vedkommende. Dette kan nok skyldes at lovverket er skrevet på et mer skriftlig, vanskelig og presist språk, samtidig som at avhør er mer muntlig i formen. Avhør med morsmålsbrukere har samme fordeling på de mest brukte forebyggende strategier (*tabell 3*), men det er noen forskjeller. Forskjellene kommer frem når man ser nærmere på hvilke andre forebyggende strategier som er brukt under formidling av de tre rettighetene. For eksempel i L1 avhør er det lik mengde av reformuleringer og forklaringer ved formidling av saken med siktelse, og forklaring er også den andre mest brukte forebyggende strategien ved beskrivelse av at det ikke er noen plikt til forklaring (*tabell 4*). Det viser at forklaringen er mye mer vanlig i avhør med førstespråkbrukere enn det er i med andrespråklige. Det peker mot at andre forebyggende strategier er foretrukket over forklaringer i L2 avhør. Det kan være at de forebyggende strategiene ikke tar opp problemet, men heller unngår det helt, som erstatter forklaringer (Svennevig 2009). Selv om resultatene stort sett samsvarer med tidligere forskningen, er det også noen interessante funn ved forebyggende strategier ved formidling av påtaleinstruksrettighetene som kan tas videre i forskning. Distribusjonen av forebyggende strategier utover rettighetene i L2 avhør, er nokså lik distribusjonen ved L1 avhør når det gjelder de tre mest brukte strategiene (*tabell 3 og 4*). Oppdeling, reformulering, og forenkling ble også brukt flest ganger i undersøkelsen som Svennevig, Gerwing, Jensen og Allison (2019) utførte på stimulerte nødandrop. Det som er forskjellig, er at i deres studie ble oppdeling den mest brukte forebyggende strategien med 56 ganger, og forenkling var brukt som den tredje mest brukte etter reformulering, med 30 ganger i 13 samtaler (s.220-221). Dette kan være flere grunner til, fra at type av den institusjonelle samtalen var forskjellig, og til og med at kodeinstruksen for forebyggende strategier var annerledes enn i denne studien.

Forskjeller i resultatene er ikke store, som en kanskje kunne ha tenkt seg når en ser på den totale relative frekvensen for avhør med L2 mistenkte i forhold til avhør med L1 mistenkte. Det finnes få ting som kan pekes ut, som en høyre gjennomsnitt i bruken av forebyggende

strategier i avhør med L2 mistenkte. Andre ting som skiller seg ut fra denne studien er at det er mer vanlig å bruke forklaringer og forståelsessjekk i avhør med L1 mistenkte enn der er i avhør med L2 mistenkte. I L2 avhør var det mer vanlig å bruke oppdeling (22,22%) ved den korteste rettigheten som ingen plikt til å forklare seg, enn ved L1 avhør hvor det var ingen oppdelinger ved denne rettigheten. En annen forskjell er at ved L2 og L1 avhør er distribusjon ved retten til en forsvarer, her ser vi at ved L1 avhør ble de brukt flere forebyggende strategier enn i L2 avhør. Politiet brukte forenkling 60,35% under formidling av retten til en forsvarer, i forhold til andre rettigheter. Reformulering 6,8%, og oppdeling 5,1%. Mens i avhør med L1 mistenkte, tar de to forebyggende strategier en større andel av distribusjonen med reformulering på 16,67% og oppdeling med 8,33%. Her er det verdt å huske på at prosentandelen viser prosenten av brukte forebyggende strategier fordelt på de tre påtaleinstruksrettighetene. Denne distribusjonen viser til at politiet fokuserte mer på å lette forståelsen av retten til en forsvarer for L1 mistenkte, enn for L2 mistenkte. Mens resten av distribusjonen er omtrent likt fordelt for de to rettighetene som er igjen. Studien til Svennevig, Urbanik og Diepeveen (2024) ser ikke ut over distribusjonen av forebyggende strategier, men heller om de finner dem i avhørene. Denne studien bidrar med å gi en dypere innsikt på hvor mye og hvilke forebyggende strategier som blir brukt av politiet under avhør, samt med mulighet til å se hvilken rettighet disse er brukt under. Det er mye rom for videre forskning, som kan ta utgangspunkt i og bygge videre på denne kvantitative SA og kodeboken som ble utviklet for denne studien.

Politiet benytter seg mye av forenkling ved avhør for både L1 og L2 mistenkte. Mangel av forklaringer ved L2 avhør i forhold til L1 avhør kan tyde på at etterforskere heller benytter seg av forenklinger enn andre forebyggende strategier. Dette kan skape et mer hverdagslig og lettere å forstå språk for de andrespråklige mistenkte. Samtidig som etterforskere må være forsiktig med forenklingen av språket, slik at mistenkte ikke misforstår dem (Bowen, 2021). Påtaleinstruksrettighetene er skrevet på den måten som de er, for at de skal være presise i sin beskrivelse. Når man bruker for mange forenklinger kan denne presiseringen viskes ut. Dermed kan det i noen tilfeller være bedre å bruke forklaringer eller reformuleringer. Det er ikke meningen å fraråde å bruke forenklinger, men heller en oppfordring til å være forsiktig og være bevisst på dens begrensninger. Svennevig, Urbanik, og Diepeveen (2024) peker også

mot at å forenkle språket lovverket er skrevet på kan være problematisk, med tanke på at politiet kan støtte seg for mye på en formulering som skal være forståelig for alle, og ikke vurdere selv om den mistenkte har faktisk forstått sine rettigheter (s. 338). En reell løsning som Svennevig, Urbanik, og Diepeveen presiserer er å skape større bevissthet for etterforskere i avhør ved å engasjere flere lingvister i samarbeid med politiet for å kunne reflektere over tidligere avhør. Da kan etterforskere bli mer kritiske til sin egen evne til å vurdere forståelsen til de mistenkte, og bruke strategier for å forebygge problemer og lette forståelse mer bevisst. I følge denne studien, er det også få forståelsessjekker tilstede om mistenkte har forstått, og enda mindre *hva* den mistenkte har forstått. Det er gitt at dette kan være grunnet avgrensningen til påtalesintruksrettigheter, og det er mulig at flere forståelsessjekker finnes i etterkant av dette. I avhør er det likevel lagt stor vekt i rettssaker på om mistenkte nettopp forstår sine rettigheter, dermed burde politiet legge vekt på *hva* den mistenkte har forstått av sine rettigheter, slik at det er muligheter for å rette opp i misforståelser. Dette er også den foretrukne måten for å sjekke forståelse i en samtale med andrespråklige (Svennevig Urbanik og Diepeveen, 2024). Etterforskere i avhør kombinerer flere forebyggende strategier sammen og bruker tid til å forklare rettighetene med å tilpasse de forebyggende strategiene til enhver mistenkt og rettighet de formidler. Dette er gode tegn på at politiet naturlig prøver å sikre forståelse for både L1 og L2 mistenkte. Lite forskjeller mellom bruken av forebyggende strategier mellom L1 og L2 mistenkte kan også være tegn på at etterforskerne ikke er bevisste nok på behovet for forenkling og tilpasning av språket for å lette forståelse. Hver mistenkt er forskjellig og av og til kan det være vanskelig å vurdere hvor godt de forstår det som formidles. I resultatene ser det ut som de fleste politibetjentene bruker reformuleringer, forenklinger, og oppdelinger for å lette forståelse i både avhør med L1 og L2 mistenkte, og det er lite forskjeller i distribusjonen og frekvensen av bruken av disse. Dermed virker det som at politibetjentene er bevisste på at det finnes problemer og prøver å forebygge disse som om de skulle gjøre det med morsmålsbrukere, men er kanskje mindre opplært på hvordan de skal vurdere de språklige evner til andrespråklige mistenkte, og om de faktisk lykkes med forebygging av problemer.

6.0 Avslutning

Avhør kan bli brukt som bevis i rettssaker mot den mistenkte. Hva den mistenkte sier til etterforskere kan prege utfallet i en eventuell rettssak, og hvis rettigheten ikke er forstått som den skal, kan avhøret som bevis bli ugyldiggjort. Derfor er det så viktig for etterforskere å sikre en god forståelse av rettighetene til mistenkte i avhør.

De norske avhør følger K.R.E.A.T.I.V modellen som sier mye om hvordan man skal forberede seg til et avhør og utføre et mål om å innhente informasjon. Det er mye fokus på hvordan politiet skal innhente informasjon, og fokus på at informasjonen skal være pålitelig. Politiets spørsmål underveis skal heller ikke komme fra antakelser, og må være fritt for det. Fri forklaring, der den mistenkte tar ordet og forteller om situasjonen uten ledende spørsmål, er idealet for hvordan innsamling av pålitelig informasjon i et avhør skal foregå. En stor andel avhør er formidling av rettighetene. Den mistenkte skal gjøres kjent med rettighetene på et språkform som sikrer at innholdet er faktisk forstått (Bjerknes og Fahsing, 2018, s.30). God kommunikasjon står helt sentralt for et vellykket avhør og for eventuell rettssak som skal benytte avhørene i etterkant. Hvis mistenkte ikke har forstått rettighetene er det fare for at avhøret som bevis må forkastes. Politibetjentene skal ved formidling av rettigheter avklare om vedkommende har forstått rettighetene sine, og om vedkommende er i stand til å ivareta seg selv (Bjerknes og Fahsing, 2018, s.34). Dette kan være spesielt vanskelig ved avhør med andrespråklige. Dermed blir etablering av et forståelsesgrunnlag en viktig del av avhør. Politiet skal vurdere selv om vedkommende har forstått sine rettigheter, og dette er trukket frem fra samtalskontekst og hvordan L2 mistenkte svarer. Det kan også være tilfeller der mistenkte ikke forstår sine rettigheter. Forebyggende strategier bidrar til et lettere språk som politiet kan benytte seg av i formidling av rettighetene. Det er samtidig ikke sikkert om rettighetene er forståelige nok før politiet spør om *hva* vedkommende har forstått, og ikke *om* de har forstått. Resultater viste til at det ikke er så mange forskjeller mellom bruken av forebyggende strategier mellom avhør med L2 og L1 mistenkte. Dette var overraskende, for at selv om det ikke var noen hypotese under studiene, var det i bakhodet at resultatene ville ha vist noen større forskjeller. Det er vanskelig å si om dette er grunnet at de fleste mistenkte behersket godt norsk, eller om at politibetjenten var ikke bevisste på hvordan de skulle lette

forståelse for dem. Siden resultatene viser bruken av forebyggende strategier i forhold til mengden, så ser man et tydelig mønster at det er reformulering, oppdeling, og forenkling som er brukt mest når etterforskere gjør mistenkte kjent med sine rettigheter i avhør. Det ser også ut som etterforskere heller vil forenkle og gjøre vanskelige begreper mer muntlige, enn å introdusere problemer i samtalen som kan true progressiviteten i L2 avhør. I L1 avhør var forenkling også på toppen, men det var også flere forklaringer av tekniske begrep til de mistenkte.

Denne studien fokuserte mye på å utvikle en passende kodebok og instruks, dette var klart den mest utfordrende og tidkrevende delen av studien. For å sikre pålitelig koding ble kodeinstruksen diskutert både med veiledere og en medstudent som hadde tilgang til det samme datamaterialet. Samtaleanalyse er en tidkrevende metode, blant annet fordi alle samtaler er forskjellige, og det å skape et kodebok som omfavner alt, vil være nesten umulig. Det er nevnt tidligere hva som kunne utvikles videre. Kodeboken som ble utviklet under denne studien kan brukes som et startpunkt for videre forskning. Det er fortsatt mye som kan avdekkes når det gjelder avhør med andrespråklige mistenkte. Kunnskapen i denne studien kan bidra til en bedre forståelse for hvordan etterforskere best kan håndtere avhør med slike mistenkte.

7.0 Kilder

- Bjerknes, O. T., og Fahsing, I. A. (2018). *Etterforskning—Prinsipper, Metoder og Praksis*. Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS.
- Bowen, A. (2021). *What you've got is a right to silence*. *International Journal of Speech, Language and the Law*, 28 (1), 1–29. <https://doi.org/10.1558/ijssl.18694>
- Clark, H. H. (1966). *Using Language*. Cambridge University Press.
- Depperman, A. (2011). *The study of formulations as a key to an interactional semantics*. *Human Studies*, 34(2), 115–128.
- Det høyere påtalemyndighet,. (2016). *Rundskriv nr.2/2016 Politiavhør*.
<https://www.riksadvokaten.no/document/politiavhor/>
- Ekström, M., og Johansson, B. (2019). Inledning. I *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap, Ekström (red) og Bengt (red)* (Bd. 3). Studentlitteratur.
- Ferguson, C. A. (1975). *Toward a Characterization of English Foreigner Talk*. *Anthropological Linguistics*, 17(1), 1–14.
- Garfinkel, H. (1967). *Studies in Ethnomethodolgy*. Englewood Cliffs.
- Garfinkel, H., og Sacks, H. (1970). *On formal structures of practical action*. I *Theoretical sociology* (s. 338–366). Appelton-Century-Crofts.
- Goffman, E. (1982). *The Interaction Order*. The American Sociological Association, 48(1), 1–17. <https://doi.org/10.2307/2095141>

- Goodwin, C. og John Heritage. (1990). *Conversation Analysis*. Annual Review of Anthropology, Vol. 19 1990, 283–307.
- Hanssen, G. J. S. (2022). *Hvordan innleder politiet til fri forklaring under norske politiavhør? En kvalitativ analyse av norske politiavhør med samtaleanalyse som metode*. Universitetet i Agder.
- Heritage, J., og Clayman, S. (2010). *Talk in Action Interactions, Identities, and Institutions*. Wiley-Blackwell.
- Heritage, J., og Greatbatch, D. (1986). *Generating Applause: A study of rhetoric and response at a party political conferences*. American Journal of Sociology, 92 (1), 110–157. <https://doi.org/doi:10.1086/228465>
- Heritage, J., og Watson, D. R. (1979). *Formulations as conversational objects*. I Everyday Language (s. 123–162). Irvington.
- John Heritage. (2007). *Intersubjectivity and progressivity in person (and place)*. I In N. J. Enfield og T. Stivers (Eds.), *Person reference in interaction* (s. 255–280). Cambridge University Press.
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2015). *NOU 2015:3 3 Rettslig bistand – historisk utvikling og situasjonen i dag*. Regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2015-3/id2401179/?ch=3>

Karlsson, M., Johansson, B. (red), og Ekström, M. (red). (2019). *Kvantitativ*

Innehållsanalys. I *Metoder i medie- og kommunikationsvetenskap* (3. utg.).

Studentlitteratur.

Kitzinger, C., Lerner, G. H., Zinken, J., Wilkinson, S., Kevoe-Feldman, H., og Ellis, S.

(2013). *Reformulating Place*. *Journal of Pragmatics*, 55, 40–50. Science Direct.

<https://doi.org/10.1016/j.pragma.2013.05.007>

Moberg, U., og Ekström, M. (2021). *Samtaleanalys*. I M. Ekström og B. (red) Johansson

(Red.), *Metode i medie- og kommunikationsvetenskap* (3. utg.). Studentlitteratur.

Nielsen, M. F., og Nielsen, S. B. (2013). *Samtaleanalyse* (1 utgave, 4. opplag 2013).

Samfundslitteratur.

Open Ai, Chat-GPT 3.5, og 4.0 (02.2024 - 05.2024)

Denne oppgaven brukte kunstig intelligens "Chat-GPT (3.5)" til korrektur av grammatiske feil, idemyldring og prosess under bearbeiding av oppgaven. Det ble også brukt til å reflektere over hva kan bli gjort bedre osv. Kunstig intelligens ble ikke brukt for å skrive hele eller deler av oppgaven, kun i hovedsak til språklig klarhet og korrekthet i teksten. (Chat-GPT (3.5). Chattene mellom den kunstige assistenten er delt under.

<https://chat.openai.com/share/2d753ab5-a9f6-4c49-b8a6-7bd4afd97b71>

<https://chat.openai.com/share/dd86fcba-e19f-47a3-bf89-1bf32b60ee17>

<https://chat.openai.com/share/08620ea9-2736-4e0b-8b0b-b1b733af898f>

<https://chat.openai.com/share/9f7b0660-f934-427e-bc51-450800a9bfb6>

<https://chat.openai.com/share/530a870d-d6b6-4e1e-8f8f-d35a95e19194>

<https://chat.openai.com/share/54926ca3-ff3c-4f90-805a-89e16794b5b5>
<https://chat.openai.com/share/eec3c188-4f39-45a7-95f5-d0b04e2cc481>
<https://chat.openai.com/share/28910e08-7934-451e-bdee-094d620ae477>
<https://chat.openai.com/share/c6fd703a-8520-4db4-958c-38e52047eb77>
<https://chat.openai.com/share/6da5b55a-e9b1-48df-9cbf-cc0671cc3297>
<https://chat.openai.com/share/26953dff-246f-464b-ad84-8756d12d68f8>

Påtaleinstruksen (1985) *Forskrift om ordningen av påtalemyndigheten* (LOV

1985-06-28-1679/§8-1) <https://lovdata.no/forskrift/1985-06-28-1679/§8-1>

Rachlew, A., Løken, G.-E., og Bergestuen, S. T. (2020). *Den profesjonelle samtalen*.

Universitetsforlaget.

Riksadvokatens arbeidsgruppe, (2013), Bruusgaard (leder), R., Presthus, L., Bjerknes, O.

T., Stoltenberg, H., Gran, T., Tveit, A., Rachlew, A., og Bjelland (metode), H. F.

Avhørsmetodikk i Politiet.

<https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2017/10/Avh%C3%B8rsmetodikk-i-Politiet-med-vedlegg.pdf>

Schegloff, E. (1972). *Notes on a conversational practice: Formulating place*. I I Sudnow

D. (Red.), *Studies in social interaction* (s. 72–119). Free Press.

Schegloff, E. (1996). *Some Practices for Referring to Persons in Talk-in-Interaction*. I

Studies in Anaphor. <https://doi.org/10.1075/tsl.33.14sch>

Schegloff, E., Jefferson, G., og Sacks, H. (1977). *The Preference for Self-Correction in the Organization of Repair in Conversation*. *Language*, 53(2), 361–382.

<https://doi.org/10.2307/413107>

SIMPLIFICATION. (u.å.). Cambridge Dictionary. Hentet 8. mars 2024, fra

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/simplification>

Skovholt, K., Landmark, A. M. D., Sikveland, R. O., og Solem, M. S. (2021).

Samtaleanalyse en praktisk innføring. Cappelen Damm Akademisk.

Sletnes, K. B. (2021, mars 18). *Forståelse*. Store Norske Leksikon.

<https://snl.no/forst%C3%A5else>

Statistisk sentralbyrå. (2023, januar 16). *Fakta om innvandring*. SSB.

<https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/faktaside/innvandring>

Steinkellner, A., Krokedal, L., og Andersen, E. (2023, juni 7). *Innvandrere og deres*

barn—En mangfoldig gruppe. Statistisk sentralbyrå.

Stene, E. (2016). *Etablering og sikring av forståelse i samtaler mellom mennesker på*

flerspråklige arbeidsplasser. Universitetet i Oslo.

Stivers, T. (2015). *Coding Social Interaction: A Heretical Approach in Conversation*

Analysis? *Research on Language and Social Interaction*, 48 (1), 1–19.

<https://doi.org/DOI: 10.1080/08351813.2015.993837>

Straffeloven, (2005). *Lov om straff* (LOV-2005-05-20-28/§77)

<https://lovdata.no/lov/2005-05-20-28>

Straffeprosessloven (1981), *Lov om rettergangsmåten i straffesaker*

(LOV-1981-05-22-25) <https://lovdata.no/lov/1981-05-22-25/§122>

- Svennevig, J. (2009). *Forståelse og sosiale relasjoner i håndtering av språkproblemer i andrespråkssamtaler*. *NORDAND : nordisk tidsskrift for andrespråksforskning.*, 35–64.
- Svennevig, J. (2010). *Pre-empting reference problems in conversation*. *Language in Society*, 39(2), 173–202.
- Svennevig, J. (2013). *Reformulation of questions with candidate answers*. *International Journal of Bilingualism*, 17(2), 189–204.
<https://doi.org/10.1177/1367006912441419>
- Svennevig, J. (2018). *Decomposing Turns to Enhance Understanding by L2 Speakers*. *Research on Language and Social Interaction*, 51(4), 398–416.
<https://doi.org/10.1080/08351813.2018.1524575>
- Svennevig, J. (2022). *Språklig samhandling - Innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse* (3. utg.). Cappelen Damm Akademisk.
- Svennevig, J. (2023). *Self-Reformulation as a Preemptive Practice in Talk Addressed to L2 Users*. *Research on Language and Social Interaction*, 56(3), 250–268.
<https://doi.org/10.1080/08351813.2023.2235967>,
- Svennevig, J., Gerwing, J., Jensen, B. U., og Allison, M. (2019). *Pre-empting Understanding Problems in L1/L2 Conversations: Evidence of Effectiveness from Simulated Emergency Calls*. *Applied Linguistics*, 40(2), 205–227.
<https://doi.org/10.1093/applin/amx021>

Svennevig, J., og Martin Engebretsen (red). (2015). *En porsjon om gangen—Multimodal koordinering i samtaler med andrespråklige*. I Det tredje språket—Multimodale studier av interkulturell kommunikasjon i kunst, skole og samfunnsliv (s. 196–209). Portal Forlag AS.

Svennevig, J., Urbanik, P., og Diepeveen, A. (2024). *How police investigators seek to secure that suspects speaking a second language understand their rights in investigative interviews*. *Police Practice and Research*, 25(3), 324–342.
<https://doi.org/10.1080/15614263.2023.2233660>

Universitet i Oslo. (2023, mars 2). *Communicating Rights in Police Investigative Interviews*. uio.ni.
<https://www.hf.uio.no/multiling/english/projects/flagship-projects/forensic/>

Urbanik, P., og Pavlenko, A. (2021). *Securing Understanding in a Second Language—Communication of Rights in Investigative Interviews in the US and Norway*. I *Spaces of Multilingualism*. Routledge.

Østbye, H., Helland, K., Larsen, L. O., og Hallvard, M. (2013). *Metodebok for mediefag* (4.utgave). Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS.

8.0 Transkripsjonssymboler

I denne studien ble det tatt i bruk Jefferson's Transcription System for å transkribere utdrag fra datamaterialet. Ikke alle symboler ble tatt i bruk, dermed beskrives kun disse som er brukt.

[ja] [okay] Overlappende tale

(.) Minipause mellom 0.08 and 0.2 seconds

wo::rd Kolon viser til forlenget vokal eller konsonant, en til to kolonner til vanlig, tre i ekstreme tilfeller

↑ord

↓ord Skift i tonefall, opp (↑) eller ned (↓)

.._i? Merker ved endelig tonehøyde ved slutten av turen

WORD Store bokstaver viser til et stavelse eller ord som er uttalt høyre

word- En strek (-) betyr at talen ble avskjært eller avbrutt

>word< Høyre/Venstre 'pil' indikerer en økt hastighet i tale, Venstre/Høyre indikerer redusert hastighet

.hhh Inn pust, tre bokstaver indikerer vanlig hastighet, lengre eller kortere innpust er markert med flere eller mindre bokstaver

(word) Parentes indikerer at der er usikkert hva ble sagt

9.0 Transkripsjoner

Transkripsjon 1- L2 avhør

1 **POL:** e: og det er det at når du er mis:tenkt i en sak sånn som du er nå (.) så har du INgen plikt til å forklare deg for politiet

2 **POL:** Du trenger ikke å si noe til oss hvis ikke du ønsker det selv

Transkripsjon 2 - L2 avhør

1 **POL:** Saken dreier seg jo om lagning altså at du har kjøpt alkohol o:g

2 **POL:** (i) overleverte det til en en som er mindreårig

3 **POL:** (.) hmhm, :: (.)

4 **POL:** mts .h nå er det sånn som jeg sa at du er ikke pliktig til å avgi en forklaring for politiet, men dette er jo din sjanse til å få muligheten til å forklare din side av saken↑

5 **POL:** sånn som du har opplevd ting

Transkripsjon 3 - L1 avhør

1 **POL:** også er det også sånn at du har rett til å la deg bistå av en forsvarer, en advokat, under hele saken hvis du ønsker det

2 **POL:** De:t er jo også en mulighet du benytter deg av, og du har (.) en forsvarer til stede

3 **POL:** (det) det er en rettigheten du har, og den gjelder da for hele saken

Transkripsjon 4- L2 avhør

1 **POL:** e:m:: du trenge::r- når det kommer til rettigheter da så trenger du ikke å forklare deg

2 **POL:** det er en rettighet du har

3 POL: samtidig som det er dette da en fin mulighet for deg til å og din forklaring og uttrykke dine syns- synspunkter

Transkripsjon 5 - L2 avhør

1 POL:e:: og så har du rett til å deg bistå av forsvarer (.) e på ethvert trinn av saken også i det avhøret her

2 POL: e: etter eget ønske (.) har du no:: ønske om det nå eller?

Transkripsjon 6 - L2 avhør

1 POL: men n- (.) nå skal vi gå gjennom [dette]

2 MIS: Ja

3 POL: å så vil jeg gjerne høre hva du har å tenke om det. Men før vi gjør det skal jeg bare være sikker på at du har forstått (.) akkurat hva saken gjelder

4 MIS: ja

5 POL: og hvilke rettigheter du har (.) for at det er en del av jobben min å sørge for at du kan benytte deg av de rettighetene du har. [(okei)]

6 MIS: Ja (.) (men det) er greit, ja

7 POL: >Mhm, :<

8 POL: Ehm: du har ingen plikt til å forklare deg for meg. Det er ingen som kan tvinge deg for meg

9 MIS: ja

10 POL: Hvis du ønsker å forklare deg så er det av egen fri vilje (.) og du bestemmer selv hva du vil [si og ikke]

11 MIS: [okei]

12 POL: Mhm, :

13 POL: eh (.) alle som er anmeldt i en straffesak kan velge å ha med seg en advokat hvis de ønsker det i alle trinn i saken

Transkripsjon 7 - L2 avhør

1 POL: mts .h em(.) og du er da sikta: i saken og: (.) det som det

betyr når du er sikta er at e: politiet mener at er (.) mer sannsynlig at du har gjort (.) det du er anklaget for, enn ikke
2 POL: h. det er det det betyr at man er siktet i saken.

Transkripsjon 8 - L2 avhør

1 POL: e (.) du er mistenkt,
2 MIS: ja
3 POL: for å gå (.) med kniv,
4 POL: på offentlig [sted],
5 MIS: [ja]
6 MIS: og det var ikke med vilje

Transkripsjon 9 - L2 avhør

1 POL: e:::m og det er jo de f- den første retten din det er jo at
2 POL: du: har ingen plikt til [å forklare deg],
3 MIS: [neineineinei]
4 POL: ovenfor meg, (.)
5 POL: de:t men dette er den sjansen du har til å [forklare] deg [e] (.)
6 MIS : [ja] [hmmh]
7 POL: og belyse din side av saken
8 MIS : ja

Transkripsjon 10 - L2 avhør

1 POL: em (.) og då har du ikke noe plikt til å forklare deg, (.)
2 POL: .mts men det kan skade DIN troverdighet hvis du ikke ønsker å forklare deg (.)
3 MIS: jaja (ja)
4 POL: men du- m- MÅ ikke (.)
5 POL: hmts e:: forstår du?
6 POL: (hva) det m- at det er forskjell liksom

7 **MIS:** m

8 **POL:** Du kan også ha en forsvarer til stede her i avhøret-

Transkripsjon 11 - L2 avhør

1 **POL:** Jeg vil egentlig at du gjentar for meg rettighetene som du har forstått, sånn at jeg vet at du har forstått rettighetene dine

2 **MIS:** at jeg har rett til å ha med advokat, som jeg har gjort

3 **POL:** mh

4 **MIS:** at jeg ikke har noe plikt til å forklare meg til politiet

5 **POL:** at jeg helst... at jeg ikke skal lyve, men heller snakke sant når jeg blir stilt spørsmål

7 **MIS:** mh.

8 **POL:** og at der opp til meg om jeg skal ta pause eller ta råd fra advokaten min un

9 **MIS:** mh.